

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav správních a sociálních věd

Odpovědnost právnických osob za přestupky

Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Denisa Tašnerová**
Osobní číslo: **E17084**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Ekonomika pro kriminalisty a celníky**
Téma práce: **Odpovědnost právnických osob za přestupky**
Zadávací katedra: **Ústav správních a sociálních věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je analýza současné právní úpravy odpovědnosti právnických osob za přestupek se zaměřením na vymezení liberačních důvodů, ukládání sankcí a identifikaci případných problematických oblastí právní úpravy. Analyzována bude relevantní judikatura správních soudů, přičemž bude komparována aktuální právní úprava s úpravou správních deliktů páchaných právnickými osobami v době před účinností zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Výsledky analýzy budou syntetizovány a vyústí v doporučení de lege ferenda. Praktická část se zaměří na trestání právnických osob v aplikační praxi vybraného správního orgánu.

Osnova:

- Vymezení přestupku v právních předpisech.
- Právnické osoby.
- Druhy odpovědností právnické osoby.
- Objektivní odpovědnost a liberační důvody.
- Přechod odpovědnosti na právního nástupce a další specifika trestání právnických osob.
- Trestání právnických osob v aplikační praxi.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- BERAN, Karel, ČECH, Petr, DVOŘÁK, Bohumil, et al. Právní jednání a odpovědnost právnických osob po rekodifikaci českého soukromého práva. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie. ISBN 978-80-7598-043-4.
- JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, Zákon o některých přestupcích: komentář. Praha: C. H. Beck, 2017. ISBN: 978-80-7400-666-1.
- JELÍNEK, Jiří. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob: komentář s judikaturou, 2. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-43-4.
- KUČEROVÁ, Helena. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: komentář s judikaturou. Praha: Leges, 2017. ISBN: 978-80-7502-211-0.
- MATES, Pavel. Nad některými oblastmi nového zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. BA – Bulletin advokacie, 2016, č. 12, s. 25.
- PRÁŠKOVÁ, Helena. Nové přestupkové právo. Praha: Leges, 2017. ISBN: 978-80-7502-221-9.
- PRÁŠKOVÁ, Helena. Beneficium cohaesionis v řízení o přestupcích. SpP. – Správní právo, 2018, č. 7, s. 401.
- PRÁŠKOVÁ, Helena. Jednání za právnickou osobu v řízení o přestupku. SpP. – Správní právo, 2018, č. 3, s. 137.
- TIBITANZLOVÁ, Alena. Sankcionování právnických osob a praxe českých trestních soudů. BA – Bulletin advokacie, 2016, č. 10, s. 32.
- VEDRAL, Josef. K novému zákonu o přestupcích. SpP. – Správní právo, 2017, č. 7-8, s. 411-446.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Jana Janderová, Ph.D.**
Ústav správních a sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **2. září 2019**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2020**

L.S.

doc. Ing. Romana Provazníková, Ph.D.
děkanka

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 2. září 2019

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval/a samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil/a, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 6. 2020

Denisa Tašnerová

PODĚKOVÁNÍ:

Ráda bych tímto poděkovala vedoucí práce JUDr. Janě Janderové, Ph.D. za její odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Mé poděkování náleží i celé mé rodině za její toleranci a podporu při studiu.

ANOTACE

Cílem práce je analýza současné právní úpravy odpovědnosti právnických osob za přestupek se zaměřením na vymezení liberačních důvodů, ukládání sankcí a identifikaci případných problematických oblastí právní úpravy. Analyzována bude relevantní judikatura správních soudů, přičemž bude komparována aktuální právní úprava s úpravou správních deliktů páchaných právnickými osobami v době před účinností zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Výsledky analýzy budou syntetizovány a vyústí v doporučení de lege ferenda. Praktická část se zaměří na trestání právnických osob v aplikační praxi vybraného správního orgánu.

KLÍČOVÁ SLOVA

přestupky, právnické osoby, odpovědnost

TITLE

Liability of legal persons for administrative delicts

ANNOTATION

The purpose of the work is to analyze the current legal regulation of liability of legal persons for administrative delicts, focusing on the definition of liberation grounds, imposing sanctions and identification of possible problematic areas of legislation. The relevant case law of administrative courts will be analyzed, while the current legal regulation will be compared with the regulation of administrative delicts committed by legal persons in the period before the effectiveness of the legal norm 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. The results of the analysis will be synthesized and will result in a recommendation de lege ferenda. The practical part will focus on the punishment of legal persons in the application practice of the selected administrative authority.

KEYWORDS

administrative delicts, legal persons, responsibility

OBSAH

ÚVOD.....	11
1 VYMEZENÍ PŘESTUPKU V PRÁVNÍCH PŘEDPÍSECH.....	13
1.1 PRAMENY PRÁVA.....	14
1.2 DŮVODY VZNIKU NOVÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY	14
1.2.1 Neexistence obecné právní úpravy	15
1.2.2 Nejednotnost základu odpovědnosti.....	16
1.3 ZÁSADY	16
1.3.1 Zásada <i>nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege</i>	17
1.3.2 Zásada subsidiarity trestní represe.....	18
1.3.3 Zásada přiměřenosti.....	18
1.3.4 Zásada řádného procesu	18
1.3.5 Zásada legality, zásada oficiality.....	19
1.3.6 Zásada <i>ne bis in diem</i>	19
1.3.7 Zásada presumpce neviný.....	20
1.3.8 Zásada zajištění práva na obhajobu.....	20
1.3.9 Zásada materiální pravdy	20
1.3.10 Zásada vyhledávací, vyšetřovací.....	20
1.3.11 Zásada rozhodnutí v přiměřené lhůtě.....	21
1.4 POJEM PŘESTUPEK.....	21
1.4.1 Materiálně – formální pojetí.....	21
1.4.2 Společenská škodlivost.....	22
1.4.3 Protiprávnost	22
1.4.4 Výslovné označení činu za „přestupek“	22
1.4.5 Skutková podstata přestupku.....	23
1.4.6 Trestný čin místo přestupku	25
1.4.7 Pokus přestupku	25
1.4.8 Pokračování v přestupku, trvajícím a hromadným přestupkem.....	26
2 PRÁVNICKÉ OSOBY	28
2.1 PRAMENY PRÁVA.....	28
2.2 DEFINICE	28
2.3 ZNAKY PRÁVNICKÝCH OSOB.....	29
2.3.1 Způsobilost k právnímu jednání	31
2.3.2 Přičitatelnost jednání fyzických osob.....	32
2.3.3 Jednání za právnickou osobu obviněnou z přestupku	34
2.3.4 Deliktní způsobilost.....	36
2.3.5 Majetková autonomie	37
2.3.6 Název, sídlo a zápis do veřejného rejstříku, předmět činnosti	37
2.3.7 Účel právnické osoby	38
2.3.8 Organizační struktura	38
2.3.9 Příslušnost právnické osoby	39
2.4 DRUHY PRÁVNICKÝCH OSOB.....	39
3 PRÁVNICKÁ OSOBA JAKO PACHATEL PŘESTUPKU	41
3.1 PRÁVNICKÁ OSOBA JAKO SPOLUPACHATEL, NEPŘÍMÝ PACHATEL.....	41
3.2 SOUBĚŽNÁ ODPOVĚDNOST PRÁVNICKÉ OSOBY A JEDNAJÍCÍ FYZICKÉ OSOBY	42
4 OBJEKTIVNÍ ODPOVĚDNOST A LIBERAČNÍ DŮVODY	45
4.1 OBJEKTIVNÍ ODPOVĚDNOST PRÁVNICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK.....	45
4.2 ABSOLUTNÍ ODPOVĚDNOST A LIBERACE PRÁVNICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK	46
5 PŘECHOD ODPOVĚDNOSTI NA PRÁVNÍHO NÁSTUPCE A DALŠÍ SPECIFIKA TRESTÁNÍ PRÁVNICKÝCH OSOB.....	50
5.1 ZÁKAZ ZRUŠENÍ, ZÁNIKU, NEBO PŘEMĚNY OBVINĚNÉ PRÁVNICKÉ OSOBY.....	52
5.2 PROMLČECÍ DOBA	53

6	SPRÁVNÍ TRESTY A OCHRANNÁ OPATŘENÍ.....	56
6.1	PŘIMĚŘENOST SPRÁVNÍHO TRESTU	56
6.2	DRUHY SPRÁVNÍCH TRESTŮ	57
6.3	ZVEŘEJNĚNÍ ROZHODNUTÍ O PŘESTUPKU	59
7	TRESTÁNÍ PRÁVNICKÝCH OSOB V APLIKAČNÍ PRAXI MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR	62
7.1	PŘESTUPKY SPÁCHANÉ DLE ZÁKONA Č. 114/1992 SB. V ROCE 2018.....	67
7.2	PŘESTUPKY SPÁCHANÉ DLE ZÁKONA Č. 114/1992 SB. V ROCE 2019.....	69
7.3	SROVNÁNÍ SPRÁVNÍHO TRESTÁNÍ FYZICKÝCH OSOB A PODNIKAJÍCÍCH A PRÁVNICKÝCH OSOB DLE ZÁKONA Č. 114/1992 SB.	71
7.4	ZVEŘEJNĚNÍ ROZHODNUTÍ O PŘESTUPKU V SAMOTNÉ PRAXI.....	72
	ZÁVĚR.....	74
	POUŽITÁ LITERATURA	76
	SEZNAM PŘÍLOH.....	81

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Obrázek 1: Graf znázorňující zahájená řízení o přestupku na úseku MŽP ČR v letech 2018 a 2019	64
Obrázek 2: Graf znázorňující rozhodnutí o přestupku právnických a fyzických podnikajících osob v % v roce 2018	67
Obrázek 3: Graf znázorňující celkové sumy pokut dělené dle druhu subjektu za rok 2018	68
Obrázek 4: Graf popisující pravomocná rozhodnutí o uznání obviněné právnické a podnikající fyzické osoby za vinné ze spáchání přestupku v % za rok 2019.....	69
Obrázek 5: Graf znázorňující celkové sumy pokut dělené dle druhu subjektu za rok 2019	70
Tabulka 1: Průměrné výše pokut uložené dle zákona č. 114/1992 Sb. v roce 2018 a 2019.....	66
Tabulka 2: Počet pravomocných rozhodnutí o uznání právnické nebo fyzické podnikající osoby za vinnou ze spáchání přestupku v letech 2018 a 2019	68
Tabulka 3: Srovnání správního trestání subjektů dle zákona č. 114/1992 Sb.	72

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

Sb.	Sbírka zákonů
Odst.	Odstavec
PO	Právnícká osoba
FO	Fyzická osoba
PřesZ	Nový přestupkový zákon
ČR	Česká republika
NSS	Nejvyšší správní soud
ÚS	Ústavní soud
ERÚ	Energetický regulační úřad
LZPS	Listina základních práv a svobod
SŘ	Správní řád
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
MŽP ČR	Ministerstvo životního prostředí České republiky
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
EÚLP	Evropská úmluva o ochraně lidských práv

ÚVOD

Obsah této práce je především věnován přestupkům právnických osob, které se staly často skloňovaným termínem u odborné veřejnosti i lajků, a to zejména díky zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, jež nabyl účinnosti dne 1. července 2017. Tímto okamžikem došlo k významnému posunu oproti předchozí právní úpravě přestupků fyzických osob a správních deliktů. Dříve platný zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích totiž neobsahoval komplexní úpravu základů odpovědnosti, rovněž vymezení jednotlivých přestupků bylo nepřehledně roztržštěné ve speciálních zákonech a právní úprava byla celkově velmi komplikovaná. Cílem nové právní úpravy bylo zejména zjednodušení právní úpravy, která by pro své adresáty měla být přehledná a snadno pochopitelná. Dualitu přestupků a správních deliktů nová právní úprava sjednotila pod pojem „přestupek“ a zavedla některé nové instituty, které v předchozí právní úpravě absentovaly.

Úvodem se práce zabývá hmotněprávní úpravou přestupkového práva, dále popisuje prameny přestupkového práva, v nichž je obsaženo a z nichž je čerpáno, podrobněji rozvádí jednotlivé důvody, které vedly k nutnosti nové právní úpravy. V kapitole jsou rovněž uvedeny základní zásady doprovázející činnost správních orgánů a podrobně rozebírá samotný pojem přestupek, jeho znaky a skutkovou podstatu.

Ve druhé kapitole jsou definovány právnické osoby. Vzhledem k rozdílnosti některých institutů od přirozené osoby blíže popisuje právní osobnost, způsobilost k právnímu jednání a další její znaky, kterými se odlišuje od ostatních druhů subjektů. Dále práce plynule přechází v kapitoly, které se věnují jednotlivým specifikům odpovědnosti za přestupky právnických osob.

Část práce detailněji přibližuje aplikační praxi Ministerstva životního prostředí ČR, neboť právě v této oblasti dochází k častému porušení zákona a páchání přestupků subjekty jako jsou právnické a podnikající fyzické osoby. V praktické části je práce zaměřena zejména na přestupky a jejich evidenci. Dále vyzdvihuje oblast v rámci působnosti MŽP ČR, ve které dochází ke spáchání přestupků nejčastěji. Jednotlivé grafy znázorňují poměry spáchaných přestupků fyzickými osobami oproti osobám právnickým nebo podnikajícím fyzickým, zabývá se celkovými objemy vyměřených pokut a jejich výší, správními tresty, které jsou za spáchané přestupky ukládány, a také porovnává jednotlivé roky zaznamenaných přestupků spáchaných na základě porušení zákona č. 114/1992 Sb. Teoretická část práce je průběžně doplňována příslušnou judikaturou a rozsudky z dřívější i současné soudní praxe.

Poslední kapitola je věnována udělování správního trestu zveřejnění rozhodnutí o přestupku, jakožto novému institutu v oblasti správního trestání. K tomuto institutu se vztahovalo

i provedené dotazování uskutečněné v rámci vybraných krajských úřadů na území České republiky, při kterém byly zjištěny počty udělených správních trestů zveřejnění rozhodnutí o přestupku týkající se právnických osob.

Cílem práce je analýza aktuální právní úpravy v oblasti přestupkového práva podle zákona č. 250/2016 Sb., s důrazem na přestupky páchané právnickými osobami a komparace současné právní úpravy s dříve platným zákonem č. 200/1990 Sb. V práci je zahrnut rozbor činnosti Ministerstva životního prostředí ČR na úseku přestupků.

1 VYMEZENÍ PŘESTUPKU V PRÁVNÍCH PŘEDPÍSECH

Podobně jako jiná odvětví práva i přestupkové právo je členěno na přestupkové právo hmotné a přestupkové právo procesní. V rámci přestupkového práva hmotného je stanoveno, jaké činy jsou přestupkem, kdo a za jakých podmínek je za ně odpovědný a také určuje správní tresty a ochranná opatření, které je možné pachateli za čin uložit. Rovněž je důležité zmínit jeho rozdělení na obecnou a zvláštní část. Obecná část upravuje pojem přestupek, odpovědnost za přestupek a správní tresty. Zvláštní část pak vymezuje znaky skutkových podstat jednotlivých přestupků obsažených ve zvláštních zákonech, správní tresty, které lze uložit a také případné odchylky od obecné právní úpravy či úpravu zvláštních institutů. Aby byla uplatněna odpovědnost za přestupky musí být užity obě části hmotného přestupkového práva.

Přestupkové právo procesní pak upravuje postup správních orgánů, účastníků řízení a dalších orgánů a osob směřující ke zjištění, zda byl spáchán přestupek. Pokud je skutková podstata přestupku naplněna, dochází k uložení spravedlivého a přiměřeného trestu pachatelů, který daný čin spáchal. (18, s: 53)

Hmotnou a procesní právní úpravu spojil do jediného předpisu dříve platný zákon č. 60/1961 Sb. Ten ve snaze o komplexnost obsahoval stručnou procesní část, která čítala pouze 10 paragrafů. Materiální část stručně obsahovala 13 paragrafů, přičemž každý obsahoval více různých skutkových podstat a pouze jediný, ten poslední, jakousi cestou dopadal na vztahy mezi občany navzájem (pod heslem „socialistické soužití“). Kodifikace ale nebyla výhradním pramenem přestupkového práva, nesnažila se obsáhnout všechny existující přestupky. To lze odvodit i z derogačního ustanovení, které zrušuje v podstatě jen předchozí kodifikaci z roku 1950 a v platnosti zůstala ponechána řada sankčních ustanovení zvláštních předpisů. (1, s: 329)

Dne 17. května 1990 byl přijat zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích (dále jen „přestupkový zákon“). Tato nová úprava byla připravována od roku 1987 a jedná se tak o relativně rychlé zpracování. Jak uvádí J. Bárta (2017, s. 330–331): *„Ctižádostí kodifikace přijato v r. 1990 byla její kompletnost, tak aby všechny skutkové podstaty byly obsaženy v jednom zákoně s tím, že v legislativě se v budoucnosti ohlídá, aby se přestupky zase nerozlezly do jednotlivých zákonů. Od roku 1992, kdy došlo k úplně první novelizaci, pak ale docházelo ke zrušení některých přestupků tak, že sankce byly přesunuty do zvláštních zákonů (správa daní a poplatků, katastr, lesní zákon), anebo právě naopak byly doplněny nové podstaty vyplývající z nové úpravy v daných věcných oblastech... Ukazuje se, že nakonec nenastala nějaká soustavná péče o zachování přestupkového zákona jako katalogu všech přestupků...“*

Nakonec byl přestupkový zákon po překvapivých 27 letech plně nahrazen a zrušen dne 12. července 2016.

1.1 Prameny práva

Mezi základní prameny přestupkového práva jsou řazeny ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, v platném znění, (dále jen „Ústava“) a Listina základních práv a svobod vyhlášené jako součást ústavního pořádku České republiky pod č. 2/1993 Sb. (dále jen „Listina základních práv a svobod“). K těmto základním legislativním kamenům se přestupkové právo obrací zejména v oblasti ústavních požadavků a v ústavně zaručených právech, které vztahuje na uplatňování odpovědnosti za přestupky. Mezi tyto prameny, které musí přestupkové právo respektovat, rovněž řadíme mezinárodní smlouvy podle čl. 10 Ústavy, které jsou přímo aplikovatelné a mají vyšší právní moc než zákony. Jednou z těchto smluv je evropská Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění navazujících protokolů. (18, s: 54-55)

„Je známou skutečností, že výklad pojmů obsažených v ustanovení Evropské úmluvy, má-li zajistit jednotnou ochranu lidských práv ve všech smluvních státech, musí být autonomní (relativně nezávislý na národních úpravách členských států). Přitom je nutno vycházet z obsahu a účelu EÚLP a z judikatury Evropského soudu pro lidská práva.“ (Prášková, 2017, s. 56)

Mezi další mezinárodní smlouvy můžeme zařadit např. Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Úmluvu o právech dítěte.

Základním pramenem této právní oblasti, která obsahuje již zmíněné hmotné i procesní právo, je nyní zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „nový přestupkový zákon“) s účinností od 1. července 2017 společně s doplňujícím zákonem č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Účinností těchto dvou nových právních norem pozbyl tedy původní přestupkový zákon svou dominanci a došlo ke sjednocení, zjednodušení a zpřesnění dříve roztroušené problematiky správní odpovědnosti.

V neposlední řadě je nutné neopomínat zvláštní zákony obsahující skutkové podstaty přestupků a také uvést zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění (dále jen „správní řád“).

1.2 Důvody vzniku nové právní úpravy

Z odborného pohledu byla právní úprava podle dříve platného přestupkového zákona vykládána velmi komplikovaně. Vytýkána byla především nekonceptnost, roztríštěnost, nedostatek právní úpravy základů odpovědnosti za správní delikty, nedostatky legislativního zpracování skutkových podstat správních deliktů, nerespektování návaznosti správní odpovědnosti

na odpovědnost trestní, a to zejména z hlediska přísnosti ukládaných sankcí, nedostatečná úprava specifických procesních institutů apod. Kriticky a se záporným hodnocením se ozývali nejen odborníci, kteří se věnují správní i soudní praxi, ale také i teoretičtí pracovníci či laická veřejnost. (18, s: 17) PřesZ zjednodušil problematiku správního trestání hlavně díky systematickému sjednocení nepřehledné úpravy přestupků fyzických osob i správních deliktů právnických osob a podnikajících fyzických osob pod jednotný terminologický pojem „přestupek“.

Nový PřesZ obsahuje obecnou hmotněprávní i procesní úpravu, která dříve existovala pouze pro přestupky podle zákona č. 200/1990 Sb., v případě tehdejších správních deliktů obecná úprava zcela chyběla. (25, s: 411)

1.2.1 Neexistence obecné právní úpravy

Předchozí právní úprava vykazovala deficity zejména ve správněprávní odpovědnosti, kdy adresáti podléhali nejen odpovědnosti za přestupky, ale také odpovědnosti za tzv. jiné správní delikty. Tato rozsáhlá správní oblast postrádala obecnou právní úpravu podmínek odpovědnosti. (11, s: 2)

Správní delikty právnických osob, správní delikty podnikajících fyzických osob a jiné správní delikty fyzických osob byly upraveny ve zvláštních zákonech, jež upravovaly jednotlivá odvětví a obory veřejné správy. Právní úprava obsahově zahrnovala zejména jednotlivý výčet skutkových podstat správních deliktů, zasazovala základy pro správní trestání a hlediska pro jejich ukládání, dále pak liberační důvod, lhůty pro zánik odpovědnosti a také určení správního orgánu, který je místně i věcně příslušný k rozhodování o dané věci. (18, s: 19)

Tyto oblasti byly obsaženy ve zhruba 250 zákonech, které představovaly na cca 2 200 skutkových podstat přestupků a asi 5 100 skutkových podstat jiných správních deliktů. Z důvodu absence obecné úpravy odpovědnosti jiných správních deliktů, byly podmínky odpovědnosti řešeny na základě analogie zákona o přestupcích, trestního zákoníku a také zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, anebo teorie trestního práva hmotného nebo pomocí judikatury v oblasti správního práva. (18, s: 2)

Další problematikou bylo samotné správní řízení v oblasti správních deliktů, které nebylo upraveno žádnou speciální právní normou a v řízení se postupovalo podle platného správního řádu, a to až na některé výjimky, které upravovaly zvláštní zákony obsahující skutkové podstaty správních deliktů. *„Takto upravený proces neumožňoval zohlednit zvláštnosti trestního charakteru toho řízení, dodržet požadavky spravedlivého procesu vyplývající z principu*

trestání, z mezinárodních smluv a z dalších závazných a doporučujících mezinárodních dokumentů.“ (18, s: 20)

1.2.2 Nejednotnost základu odpovědnosti

Tuto skutečnost lze posoudit zejména ve srovnání s trestní odpovědností, která se váže na spáchání jediného druhu deliktu. Ten je nazýván trestný čin. Vnitřní členění v rámci trestního práva stojí pouze na různých stupních jednotlivých trestných činů rozdělených podle jejich závažnosti. (18, s: 18) Dělí se na přečiny, což jsou podle § 14 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, v platném znění, (dále jen „trestní zákoník“) *„všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let“* a zločiny. Zločiny jsou podle § 14 odst. 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku *„všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; zvlášť závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.“*

Správněprávní odpovědnost je založena na spáchání deliktu, který je předmětem správního trestání. V tomto odvětví je ale delikt chápán pouze jako souborný pojem, který zahrnuje delikty různých typů.

Tyto typy deliktů se pak od sebe různí například podle toho, kdo je subjektem v rámci skutkové podstaty činu. Tím může být jak fyzická osoba, tak i právnická osoba. Dále se mohou lišit postavením subjektu a charakterem porušených povinností. Zde je rozlišováno, zda jde o porušení hmotněprávní či procesní povinnosti. Dále pak znakem zavinění, ve kterém je posuzována odpovědnost subjektivní či objektivní a dalšími podmínkami odpovědnosti, účelem a zaměřením ukládané sankce. Sankce se bude lišit na základě toho, zda je hlavním účelem sankce potrestání pachatele nebo jeho donucení ke splnění porušené povinnosti. K tomu jsou také využívány různé typy sankcí. (18, s: 18)

1.3 Zásady

Nový přestupkový zákon neuvádí žádná ustanovení, která by stanovovala jakýkoliv výčet hmotněprávních nebo procesních zásad. Obecně ale v činnosti správních orgánů musí být brána zřetel na existující základní zásady, které v procesu aplikace mají význam při vyplňování mezer v zákoně, při výkladu neurčitých právních pojmů a dále při užití správního uvážení, kde představují meze, limity při stanovení určitého právního postupu či následku. Z těchto základních principů musí vycházet jak zákonodárce v legislativním procesu, tak i příslušné správní orgány v samotném řízení i rozhodování o přestupku. (18, s: 24)

Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. 6 A 126/2002 konstatoval, že: „*trestání za správní delikty musí podléhat stejnému režimu jako trestání za trestné činy a v tomto smyslu je třeba vykládat všechny záruky, které se podle vnitrostátního práva poskytují obviněnému z trestného činu.*“

H. Prášková (2017, s. 25-26) mezi základní zásady přestupkového práva řadí zejména:

- *zásada nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege,*
- *zásada subsidiarity trestní represe,*
- *zásada přiměřenosti a individualizace správního trestu*
- *zásada stíhání jen ze zákonných důvodů, zásada spravedlivého, řádného procesu,*
- *zásada legality, zásada oficiality,*
- *zásada ne bis in diem,*
- *zásada presumpce nevinny,*
- *zásada zajištění práva na obhajobu,*
- *zásada materiální pravdy,*
- *zásada vyhledávací, vyšetřovací,*
- *zásada rozhodnutí v přiměřené lhůtě.*

1.3.1 Zásada *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*

Zásada zákonnosti zavazuje činnost veřejné správy včetně té, při níž dochází ke správnímu trestání. Článek 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, stanoví, že státní moc může být uplatňována jen v případech a mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví. (50)

„*Judikatura tak např. dospěla k závěru, že i na správní delikty musí platit zásada nullum crimen sine lege, tedy že nejen trestné činy ale i správní delikty musí stanovit zákon a správní orgány si nemohou zákonem stanovené skutkové podstaty rozšiřovat (Sb. NSS č. 444/2005), tím méně zcela nové vytvářet.*“ (Vedral, 2017, s. 412)

Zásada *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege* je jednou ze základních principů, který byl sice formulován pro oblast trestního práva, avšak na jehož bezpodmínečné splnění nelze rezignovat ani v oblasti správního řízení, zvláště tam, kde dochází ke správnímu trestání. Zde je požadavek určitého, jasného a přesného vyjádření skutkové podstaty správního deliktu, za který byla udělena sankce. (50)

„Ze zásady *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege* vyplývají podstatné důsledky, které bývají někdy označovány jako samostatné zásady.“ (Prášková, 2017, s. 27) Mezi tyto požadavky se řadí např. *nullum crimen, nulla poena lege scripta*, ze kterého vyplývá, že podmínky odpovědnosti za přešupek, obecné i konkrétní znaky skutkové podstaty přešupku a správní tresty mohou být stanoveny výhradně zákonem a porušení právních povinností může být trestné jen tehdy, stanoví-li tak zákon, nebo *nullum crimen, nulla poena sine lege praevia*. „... I na správní trestání vztáhla judikatura (soubor soudních nálezu) zásadu obsaženou v čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod, tedy nepřípustnou retroaktivitu ve prospěch pachatele, kdy se trestnost posuzuje nikoliv podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchan ale podle zákona pozdějšího, pokud je to pro pachatele výhodnější (Sb. NSS č. 461/2005).“ (Vedral, 2017, s. 412)

1.3.2 Zásada subsidiarity trestní represe

Zásada subsidiarity trestní represe, která je též nazývána jako princip ultima ratio, vyjadřuje, že trestání se omezuje pouze na případy, kdy protiprávní jednání vykazuje míru společenské škodlivosti a je odůvodněno její závažností a kdy nedostačují jiné prostředky a nástroje.

Zásada subsidiarity trestní represe musí být respektována v legislativním procesu zákonodárce. Ten v legislativní rovině stanovuje nejen přešupky, ale také podmínky, které musí být naplněny, aby se jednalo o činy trestné jako přešupky a následné sankce. (18, s: 30)

Princip ultima ratio musí být též respektován správními orgány při aplikaci norem přešupkového práva. Dle § 5 PřesZ jsou příslušné orgány povinny posoudit skutek z hlediska naplnění materiálního znaku přešupku. (18, s: 31)

1.3.3 Zásada přiměřenosti

Správní trest musí být uložen s přihlédnutím k povaze spáchaného přešupku, míře jeho závažnosti a k poměrům daného pachatele. Aby byl naplněn účel správního trestání a bylo zachováno naplnění zásady přiměřenosti, musí být brána zřetel na tyto hlediska. Kritéria k jejich posouzení jsou stanovena přešupkovým zákonem. (18, s: 31)

1.3.4 Zásada řádného procesu

„Ustanovení čl. 8 odst. 2 věty první Listiny stanoví, že nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon.“ (Nález Ústavního soudu ze dne 23. 10. 2008, sp. zn. III. ÚS 487/07) Tato zásada řádného zákonného procesu, lat. *nullus processus criminalis sine lege*, je procesním protějškem a doplňkem principu "*nullum crimen sine lege*", nejdůležitější zásadou řízení, a jedním z pilířů demokratického právního státu

a ústavnosti. Tato zásada je významnou zárukou toho, že občané nebudou bezdůvodně stíháni, že do občanských práv nebude zasahováno nad nezbytnou míru. Jedině zákonem stanovený způsob stíhání rovněž zajišťuje úplné, všestranné a objektivní objasnění všech skutečností potřebných k posouzení věci. (45)

1.3.5 Zásada legality, zásada oficiality

Zásada legality znamená, že správní orgán je povinen stíhat každý přestupek, o němž se dozví. Výjimkou jsou případy stanovené zákonem nebo mezinárodní smlouvou. Opakem je zásada oportunité neboli účelnosti, podle které příslušný orgán provádí stíhání jen tehdy, je-li to vhodné a účelné, jde o jeho oprávnění, nikoli o povinnost. (18, s: 32)

V zásadě oficiality je promítnut požadavek, aby správní orgány zahajovaly řízení o přestupku z moci úřední, určovaly jeho předmět a postupovaly v řízení o přestupku z úřední povinnosti (ex officio), a přitom co nejrychleji a s plným šetřením práv a svobod zaručených LZPS a mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána. (22, s: 337-338)

1.3.6 Zásada *ne bis in diem*

Normy hmotného trestního práva a správního trestání souběžně chrání veřejný zájem před pácháním protiprávních jednání, resp. poskytují určitou ochranu některému z objektů. Ten je mnohdy velmi obdobný či dokonce shodný, a proto se nelze vždy vyhnout tomu, že dochází ke konkurenci (střetu) řízení či dokonce rozhodnutí přestupkového práva s řízením či rozhodnutím trestním a dochází tak k narušení zásady *ne bis in idem*, která plyne nejen z ústavního pořádku, ale i z platných mezinárodněprávních závazků. (6, s: 1) Zásada „*ne bis in idem*“ brání trestnímu stíhání a odsouzení toho, proti němuž dřívější přestupkové řízení o témže skutku (činu) trestněprávní povahy meritorně skončilo pravomocným rozhodnutím příslušného správního orgánu. Pro vymezení skutku je relevantní jednání a následek. (69)

Princip *ne bis in idem* představuje jeden ze základních právních pilířů státu a podle judikatury ESLP představuje elementární a nedílnou součást spravedlivého procesu. (6, s: 3) Zásada *ne bis in idem* má v zásadě dvojí aspekt. V rovině hmotněprávní, tedy zákaz dvojího potrestání (překážka *rei iudicatae*), která zabraňuje uložení dalšího trestu za stejný přestupek a rovinu procesní (překážka řízení, tj. *litispendence*), která zamezuje zahájení dvojího stíhání a brání vedení dalšího sankčního řízení. (18, s: 34)

Zákaz dvojího trestání a stíhání za tentýž skutek téže osoby zpravidla platí jak na řízení či rozhodnutí probíhající na území České republiky, tak také v rámci celé Evropské Unie. „*K uplatnění překážky litispendence (lis pendens) musí být s ohledem na § 77 odst. 1 PřestZ*

naplněny kumulativně tři požadavky, a to: 1) totožnost subjektu; 2) totožnost skutku, resp. předmětu řízení; 3) zahájení trestního řízení (popř. jiného řízení proti právnické osobě, avšak dle textace § 77 odst. 1 PřestZ toliko pouze v režimu dle PřestZ).“ (Grygar, 2020, s. 8)

1.3.7 Zásada presumpce nevinny

Zásada presumpce nevinny je ústavní zásadou. Čl. 40 odst. 2 LZPS stanoví, že *„Každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena.“* Nový přestupkový zákon v § 69 odst. 2 stanoví, že *„Dokud není pravomocným rozhodnutím o přestupku vyslovena vina obviněného, hledí se na něj jako na nevinného. V pochybnostech správní orgán rozhodne ve prospěch obviněného.“*

1.3.8 Zásada zajištění práva na obhajobu

Právo na obhajobu je vedle presumpce nevinny (čl. 40 odst. 2 LZPS, čl. 6 odst. 2 Úmluvy) jedním z nejdůležitějších základních práv osob, proti nimž je trestní řízení vedeno. Směřuje k dosažení spravedlivého rozhodnutí, vydaného nejen v zájmu trestně stíhané osoby, ale nepochybně také v zájmu demokratického právního státu, založeného na úctě k právům a svobodám člověka a občana (čl. 1 Ústavy České republiky). Práva vyplývající ze shora vzpomínaných ustanovení, která jsou nutná pro přípravu a výkon obhajoby, je proto nutno vykládat nikoli omezujícím způsobem, ale ve světle obecnějšího práva na spravedlivé projednání věci zaručeného v čl. 36 odst. 1 a čl. 6 odst. 1 Úmluvy. (47)

1.3.9 Zásada materiální pravdy

Zásada materiální pravdy patří k základním procesním zásadám činnosti správních orgánů a je zakotvena § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, kdy stanoví, že správní orgán postupuje tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2. Ukládá tedy správnímu orgánu povinnost zjistit přesně a úplně skutečný stav věci a na základě takto zjištěného stavu věci podle logických pravidel kvalifikovaně rozhodnout. (52)

1.3.10 Zásada vyhledávací, vyšetřovací

Povinnost správního orgánu postupovat v řízení v souladu se zákony a jinými právními předpisy, tj. zásada zákonnosti, nachází svůj odraz mimo jiné i v zásadě vyhledávací. Tato správní zásada ukládá správnímu orgánu povinnost zjistit přesně a úplně skutečný stav věci a za tímto účelem si opatřit potřebné podklady pro rozhodnutí, přičemž správní orgán není vázán jen návrhy účastníků řízení. (55) *„Zásada vyšetřovací, která správnímu orgánu velí činit*

vše potřebné k řádnému zjištění skutkového stavu, a to bez ohledu na míru procesní aktivity či naopak procesní lhostejnosti účastníka řízení.“ (Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.1.2009, čj. 1 As 96/2008–120) Zásada vyšetřovací tedy zaručuje, že skutkový stav bude zjištěn tak, aby o něm nepanovaly důvodné pochybnosti. (59)

1.3.11 Zásada rozhodnutí v přiměřené lhůtě

Díky zásadě zaručující vydání rozhodnutí v přiměřené lhůtě je v řízení ve věci zabráněno průtahům. (51) Dle § 6 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu „*Správní orgán vyřizuje věci bez zbytečných průtahů. Nečiní-li správní orgán úkony v zákonem stanovené lhůtě nebo ve lhůtě přiměřené, není-li zákonná lhůta stanovena, použije se ke zjednání nápravy ustanovení o ochraně před nečinností (§ 80).*“

1.4 Pojem přestupek

Přestupek je podle § 5 PřesZ „*společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin*“. Přestupek je definován jednotlivými formálními znaky a materiálním znakem. Dále je tradičně vymezen pozitivně a negativně. (18, s: 96)

Ve smyslu zákona PřesZ zahrnuje nově přestupky fyzických osob, dřívější tzv. správní delikty právnických osob a fyzických osob podnikajících a také předchozí úpravu jiných správních deliktů fyzických osob. (11, s: 12)

Přestupek má charakter aktivního jednání (konání), nebo pasivního chování (opomenutí). Jednání je projev vůle ve vnějším světě a zahrnuje její projev navenek složkou psychologickou i fyzickou. Vůle, tedy vnitřní složka jednání, řídí pohyb nebo zdržení se v pohybu – konání nebo opomenutí. V jednání se spojuje vnitřní složka se složkou vnější, tedy vůle s projevem vůle - jednota psychické a fyzické stránky. Obě dvě složky jsou obligatorní a pokud některá z nich chybí, nemůže jít o jednání. (26, s: 149)

1.4.1 Materiálně – formální pojetí

Nový přestupkový zákon ve své úpravě zakotvil tzv. materiálně formální pojetí přestupku. „*Jinými slovy podle nové úpravy nestačí naplnit skutkovou podstatu přestupku, musí být zároveň splněn i základní předpoklad, který představuje společenská škodlivost.*“ (Korbela, 2017)

1.4.2 Společenská škodlivost

Společenská škodlivost je jediným materiálním znakem. Ten musí být obsažen v protiprávním jednání alespoň v minimálním stupni, pokud má být tento čin označen za přestupek. Jak je uvedeno v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 8. 2012, čj. 9 As 34/2012-28 „...*již stanovením formálních znaků určité skutkové podstaty zákon předpokládá, že při jejich naplnění v běžně se vyskytujících případech bude stupeň společenské nebezpečnosti zpravidla vyšší než nepatrný.*“ Pokud materiální znak absentuje, vůbec se o přestupek nejedná. Společenská škodlivost, která byla dříve označována jako nebezpečnost činu pro společnost, je prvotní oproti protiprávnosti a existuje nezávisle na právní úpravě. To je příčina toho, že zákon čin, který je společensky škodlivý zakazuje a stanovuje pro něj hrozbu trestu. „*Nikoliv každé jednání, které je pro společnost škodlivé, je nutno prohlásit za trestný delikt. Naproti tomu protiprávní jednání jsou patrně vždy určitou měrou společensky škodlivá, třebaže nikoliv vždy tak, aby byla trestná.*“ (Prášková, 2017, s. 96-97) Ke spáchání přestupku dojde tedy tehdy, pokud je naplněna nejen formální stránka přestupku, ale také ta materiální. „*Odpovědnost za přestupek je tedy založena na tzv. materiálním pojetí, na rozdíl od trestní odpovědnosti, která vychází z formálního pojetí trestného činu.*“ (Prášková, 2017, s. 98)

Dvojí význam společenské škodlivosti spočívá zejména v jeho funkci, kdy odlišuje přestupky od trestných činů, a to zejména v případech, kdy jsou znaky obou činů shodné a také v případě tzv. bagatelních přestupků. (18, s: 98)

1.4.3 Protiprávnost

Protiprávnost označuje jednání, které je v rozporu s právem nebo porušení či nesplnění právní povinnosti, která je stanovena v zákoně nebo uložena na jeho základě. (7, s: 448) Jde tedy o rozpor s právní normou v rámci právního řádu. (26, s: 144) Sama protiprávnost je normativním vyjádřením skutečnosti, že daná osoba porušila povinnosti stanovené na základě zákona na ochranu hodnot, na jejíž vytváření a ochraně je veřejný zájem. (7, s: 448)

1.4.4 Výslovné označení činu za „přestupek“

Označení činu za přestupek se řadí mezi jednotlivé formální znaky a nesou ho pouze dosavadní přestupky fyzických osob. V předešlé právní úpravě formální označení „přestupek“ tedy absentuje a je zavedeno až na základě přechodného ustanovení zavádějící právní fikci v § 112 odst. 1 PřesZ, podle kterého se za přestupek považují i dřívější jiné správní delikty (jiné správní delikty fyzických osob, správní delikty právnických osob a správní delikty podnikajících

fyzických osob). Jednotné označení činu za přešupek podporuje důraz na právní jistotu adresátů i správních orgánů a je tedy zřejmé, který čin přešupkem je a který není. (11, s: 13)

1.4.5 Skutková podstata přešupku

Každý přešupek lze charakterizovat na základě jeho skutkové podstaty. Jedná se o souhrn typových znaků přešupku, a to jak obecných, tak těch, které jsou stanovené zvláštním zákonem upravujícím konkrétní skutkovou podstatu přešupku. (11, s: 13) Na jedné straně vyjadřují materiální společenskou škodlivost a na druhé straně odlišují konkrétní přešupky. (18, s: 97)

Typové znaky skutkové podstaty jsou:

- objekt,
- objektivní stránka,
- subjekt neboli pachatel,
- subjektivní stránka.

Znaky skutkových podstat přešupků jsou uvedeny v obecné části přešupkového zákona a dále pak v ostatních zákonech, které upravují další skutkové podstaty přešupků.

Objekt přešupku vymezuje právem chráněný zájem společnosti, který je jednáním ohrožen či porušen, tedy proti němuž směřuje dané protiprávní jednání. U skutkové podstaty je rovněž vymezována **objektivní stránka** přešupku. Mezi základní a zároveň obligatorní znaky skutkové podstaty, které charakterizují objektivní stránku je řazeno jednání a následek, jež jsou spojeny příčinnou souvislostí. Právě toto jsou znaky, díky kterým jsou jednotlivé přešupky od sebe po vnější stránce nejnápadněji odlišeny. Fakultativním znakem u některých skutkových podstat může být místo a čas, kdy k přešupku došlo a také způsob jednání, kterým byl skutek naplněn, případně jeho účinek. (20, s: 239)

Jednání je volní projev právního subjektu. Jedná se o tzv. právní skutečnost, která nastává za určitých podmínek předpokládaných právní normou. Za těchto okolností vzniká, zaniká nebo se mění či ruší právní vztah. Právní skutečnosti jsou rozlišovány na základě jejich volního charakteru, tedy zda vznikají na základě lidské vůle či nezávisle na vůli. Volní chování subjektů je dále rozlišováno na právní jednání a protiprávní jednání. Jestliže nejsou založeny na volním jednání, dělí se na právní události a protiprávní stavy. (15, s: 90) Jako jednání označujeme jak konání, tak i opomenutí.

Následkem přešupku je porušení či ohrožení individuálního objektu a je nutné ho odlišit od právního následku přešupku, kterým je např. správní trest. I přes to, že následek nebývá

ve skutkové podstatě přestupku výslovně uveden, vyplývá již ze samotné povahy činu, jež spočívá v porušení právní povinnosti, která ze zákona vyplývá nebo na jehož základě je povinnost stanovena. (20, s: 259)

Subjekt neboli pachatel přestupku je definován v PřesZ, který rozlišuje pachatele jako fyzickou osobu, fyzickou osobu podnikatele či právnickou osobu. Jak uvádí nový přestupkový zákon v § 13 „*Fyzická osoba se stává pachatelem, pokud svým zaviněným jednáním naplnila znaky přestupku nebo jeho pokusu, je-li trestný.*“. Za pachatele rovněž označuje osobu, která ke spáchání přestupku užila jiné osoby, právnické či fyzické, jež není za přestupek odpovědná. Jedná se o právní úpravu tzv. nepřímého pachatele přestupku po vzoru trestního zákoníku, kdy pachatel k provedení činu může užít i jiné osoby jako tzv. živý nástroj. (26, s: 151)

V praxi by tento případ mohl nastat např. v situaci, kdy matka pošle své desetileté dítě do samoobsluhy pro určité zboží, za které dítě úmyslně nezaplatí. Matka bude v tomto případě nepřímým pachatelem a naplní skutkovou podstatu přestupku proti majetku podle § 8 odst. 1 písm. a) alinea 1 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Dítě tak nebude za svůj přestupek pro nedostatek věku odpovědný.

Nový přestupkový zákon také v § 13 odst. 4 definuje osobu organizátora neboli fyzickou osobu, která úmyslně zosnovala nebo řídila spáchání přestupku, dále návodce, tedy fyzickou osobu, která úmyslně vzbudila v jiném rozhodnutí spáchat přestupek a také pomocníka, tj. fyzickou osobu, která úmyslně umožnila nebo usnadnila jinému spáchání přestupku, přičemž musí jít o dokonaný přestupek nebo jeho pokus, je-li trestný. Tyto osoby se též stávají pachatelem, pokud tak stanoví zákon.

Subjektem přestupku se může stát i podnikající fyzická osoba, jestliže k naplnění znaků přestupku došlo při jejím podnikání nebo v přímé souvislosti s ním, a přitom porušila svým jednáním právní povinnost, která je uložena podnikající či nepodnikající fyzické osobě. PřesZ v ustanovení § 22 uvádí další podmínky, za kterých se stává podnikající fyzická osoba pachatelem. Osobě právnické jako pachateli se budu věnovat blíže v samostatné kapitole „Právnická osoba jako pachatel“.

Čtvrtým typovým znakem skutkové podstaty je **subjektivní stránka** přestupku. Jak uvádí H. Prášková, subjektivní stránka přestupku má za úkol charakterizovat přestupek z jeho vnitřní stránky, i když šířeji lze do vnitřní stránky zahrnout i vůli jako subjektivní složku jednání. Mezi jednotlivé znaky subjektivní stránky je řazeno zavinění, případně též pohnutka, cíl a záměr. Trestní zákoník v § 13 odst. 2 stanovuje, že k trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti. U odpovědnosti fyzické osoby za přestupek se dle § 15 odst. 1 PřesZ vyžaduje pouze zavinění,

postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění. Na základě § 15 odst. 2 PřesZ je přešupek spááán úmyslně, jestliže pachatel ahtěl svým jednáním porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, nebo věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že tento zájem neporuší nebo neohrozí, nebo nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl. Ve srovnání s trestním právem nelze obecně u přešupku považovat některé znaky subjektivní stránky za obligatorní a jiné za fakultativní. Takové určení lze aplikovat pouze u jednotlivých druhů přešupků. (20, s: 297)

1.4.6 Trestný čin místo přešupku

Odpovědnost za přešupek je podle zákona tzv. subsidiární. To znamená, že pokud protiprávní jednání naplní znaky jak trestného činu, tak i přešupku, upřednostní se odpovědnost za trestný čin. Ke vztahu mezi odpovědností za přešupky, trestní odpovědnosti i jiným se vyjádřil i Ústavní soud České republiky ve svém nálezu ze dne 26. 7. 2012, sp. zn. III. ÚS 1148/09: „Ústavní soud poznamenává: *princip subsidiarity trestní represe nelze chápat tak, že trestní odpovědnost je vyloučena vždy, kdy existuje paralelně nějaký jiný druh odpovědnosti za protiprávní jednání, např. odpovědnost občanskoprávní. Jinými slovy řečeno, není vyloučeno souběžné uplatnění trestní odpovědnosti spolu s jiným druhem odpovědnosti. Trestní odpovědnost je vyloučena pouze v situacích, kdy uplatněním jiného druhu odpovědnosti lze dosáhnout splnění všech funkcí vyvození odpovědnosti, tj. splnění cíle reparačního a preventivního, a přitom funkce represivní není v daném případě nezbytná.*“

1.4.7 Pokus přešupku

Nový přešupkový zákon v § 6 stanovuje, že pokus přešupku je takové jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání přešupku, jestliže k jeho dokonání nedošlo. „*Jednáním bezprostředně směřujícím k dokonání přešupku se rozumí jednání, kterým pachatel začal realizovat znaky skutkové podstaty přešupku.*“ (MV ČR, 2018, s. 14) Ustanovení obsahují, jak odpovědnost fyzické osoby, tak též odpovědnost za jednání právnické nebo podnikající fyzické osoby. Dále ustanovení § 6 odst. 3 uvádí, že pokus přešupku je trestný, stanoví-li tak zákon, a to stejně jako dokonáný přešupek. Pokus přešupku je tedy trestný například při způsobení škody na cizím majetku, a to krádeží, zpronevěrou, podvodem, zničením nebo poškozením věci z takového majetku. U fyzické osoby je nutné úmyslné zavinění, zatímco u právnických a podnikajících fyzických osob se úmysl neprokazuje.

Dle § 6 odst. 4 PřesZ odpovědnost za pokus přestupku může i zaniknout, a to v případě, kdy pachatel od dokonání přestupku dobrovolně upustil a odstranil nebezpečí, které jeho jednáním vzniklo zájmu chráněném zákonem. Jak ale nový přestupkový zákon uvádí, není tím dotčena odpovědnost pachatele za jiný dokonáný přestupek.

1.4.8 Pokračování v přestupku, trvajícím a hromadným přestupkem

Z důvodu zaručení právní jistoty a předvídatelnosti práva pro adresáty právních povinností, jejichž porušení je znakem skutkové podstaty některého z přestupku, jsou v zákoně zakotveny ustanovení, která výslovně definují pojmy pokračování v přestupku, trvajícím a hromadným přestupkem. Tato ustanovení byla dříve analogicky dovozována podle trestního práva hmotného a judikatury. (26, s: 147)

Ze samotné podstaty je třeba odlišovat opakování přestupku, neboť v tomto případě se jedná o dva přestupky stejné skutkové podstaty, byť nejsou vedeny stejným záměrem a pokračování v přestupku, kdy se jedná o jeden přestupek. (26, s: 148) Jak uvádí nový přestupkový zákon v § 7: „*Pokračováním v přestupku se rozumí takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují skutkovou podstatu stejného přestupku, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení, blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku.*“

Dle § 8 PřesZ „*Trvajícím přestupkem je takový přestupek, jehož znakem je jednání pachatele spočívající ve vyvolání a následném udržování protiprávního stavu nebo jednání pachatele spočívající v udržování protiprávního stavu, který nebyl pachatelem vyvolán.*“ Je nutné odlišovat přestupky, které se na první pohled jeví jako trvajícím, ale nejsou jimi, protože u nich nelze hovořit o udržování protiprávního stavu. Jedná se například o přestupky spočívající v nesplnění oznamovací povinnosti. (26, s: 148) Jedním z podstatných znaků trvajících přestupků je nepřetržité uskutečňování skutkové podstaty a také jednání pachatele, které musí trvat po celou dobu existence protiprávního stavu. Společenská škodlivost u trvajících přestupku po dokonání činu neklesá, ale trvá, v některých případech se dokonce ještě zvětšuje tím více, čím déle čin trvá. (18, s: 121)

Následovně rozhodl Energetický regulační úřad ve svém rozhodnutí ze dne 29. 11. 2017 vedený pod sp. zn. OSR-08804/2017-ERU, kdy obviněná právnická osoba byla uznána vinnou ze spáchání trvajících přestupku dle ustanovení § 91 odst. 1 písm. f) zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (dále jen „energetický zákon“), kterého se dopustila tím, že jakožto držitelka licence na výrobu tepelné energie a licence na rozvod tepelné energie v rozporu s ustanovením § 20 odst. 6 zákona č. 458/2000 Sb., energetického zákona nepředložila Energetickému

regulačnímu úřadu v období od 3. května 2017 do 22. srpna 2017 regulační výkazy za vykazovaný rok 2016, dále uvedl, že „protiprávní jednání účastníka řízení, které mělo spočívat v tom, že po určitou dobu (konkrétně od 3. května 2017 do 22. srpna 2017) nepředložil Úřadu regulační výkazy v souladu s ust. § 20 odst. 6 energetického zákona, nepochybně mělo charakter trvajících přestupku, neboť účastník řízení vyvolal a udržoval po uvedené dobu protiprávní stav“.

Skutková podstata trvajících přestupku byla tedy naplněna. V případě Energetického regulačního úřadu lze zmínit i další pravomocná rozhodnutí týkajících se trvajících přestupků. Např. v rozhodnutí č. j. 10637-4/2019-ERU ze dne 8. 1. 2020 byl obviněný uznán vinným ze spáchání trvajících přestupku, a to dle ust. § 91 odst. 12 písm. d) zákona č. 458/2000 Sb., energetického zákona, kterého se dopustil tím, že jakožto dodavatel tepelné energie neměřil dodávku tepelné energie pro přípravu teplé vody odběratele podle skutečných parametrů teplotnosné látky změřených stanoveným měřidlem.

Za hromadný přestupek můžeme v praxi označit například situaci, kdy se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že uskutečňuje zlomyslná volání podle zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen „zákon o elektronických komunikacích“). (26, s: 149) Podle § 9 PřesZ „Hromadný přestupek je takový přestupek, u kterého zákon vyžaduje pro vznik odpovědnosti za přestupek více útoků spojených společným záměrem.“

2 PRÁVNICKÉ OSOBY

Počátky historického vývoje institutu právnické osoby lze nalézt již ve starověkém římském právu, které je původcem vzniku celé řady jednotlivých právních pojmů obsažených v moderních občanskoprávních kodexech. (27, s: 10) Římskoprávní pojetí znalo dvojí význam osoby, který zahrnoval na jedné straně lidi, tedy svobodné a otroky a na druhé straně osoby v právním slova smyslu, tedy osoby, které otroky nejsou. Protože otroci tehdy nebyli žádnými osobami, nedocházelo k překrývání pojmů osoby a člověka. (2, s: 14) Karel Beran (2012, s. 15) ale tvrdí, že *„Ve skutečnosti však žádný abstraktní pojem pro právnické osoby v klasickém římském právu neexistoval. Útvary, které dnes označujeme jako právnické osoby, byly upravovány vždy jen kasuisticky.“* Samotný pojem právnické osoby vznikl na základě exegeze římského práva až v 19. století. (2, s: 16) Dnešní podoba právnických osob je od vnímání právnických osob Římany odlišná. *„Právnické osoby byly tehdy označovány jako „persona vice fingitur“ – působí jako osoby existující na místě osob. Pod tento pojem římské právo zahrnovalo sdružení osob a později i majetkové celky, které měly na fyzických osobách nezávislou právní existenci.“* (Zboran, 2009, s. 10)

Právnické osoby vznikly jako právní konstrukce pod tlakem společenské potřeby, a to konkrétně díky rostoucímu zájmu lidí, kteří se sdružují za účelem uspokojování společenských potřeb, zejména pak s cílem uskutečňovat podnikatelské aktivity. Vývoj tohoto institutu byl založen na potřebách osob každodenního života, a tak právnické osoby vznikaly vlivem praxe. Nově vzniklé instituty se přizpůsobovaly neustále se měnícímu hospodářskému a politickému prostředí, které nebylo vždy úplně příznivé. (27, s: 10)

2.1 Prameny práva

Obecnou právní úpravu právnických osob stanovuje zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění (dále jen „občanský zákoník“), jehož cílem je sjednotit a shrnout základní a obecně použitelná pravidla týkající se právnických osob do jednotného kodexu. Dřívější pojetí této problematiky bylo neúnosné. Občanský zákoník z roku 1964 totiž oblasti, týkající se obecné úpravy právnických osob, nevěnoval dostatečnou pozornost a obsahoval pouze mizivý počet ustanovení. V některých otázkách kodexovou úlohu přejímal Obchodní zákoník, a to formálně i fakticky. (4, s: 69)

2.2 Definice

Právnická osoba je organizační útvar, jež je vytvořen člověkem a svou činností naplňuje jeho zájmy. (4, s: 13) Jedná se o umělý výtvar od člověka odlišný, který následně vystupuje jako

právní realita. Má právní osobnost, tedy způsobilost být subjektem práva, jedná svým jménem, nabývá práva a povinnosti v rámci příslušného právního řádu a odpovídá svým majetkem. (15, s: 99) Na rozdíl od člověka, jehož právní osobnost pozitivní právo uznává – musí dát, právnické osobě její právní osobnost poskytuje, tedy může dát. (4, s: 13) Právnické osoby tedy na rozdíl od fyzických osob nemají apriorní právní postavení jako přirozený subjekt, neboť právnická osoba je fiktivní umělý útvar, který nemá přirozenou biologickou podstatu. (18, s: 136) Občanský zákoník respektuje a upřesňuje přechodí pojetí podle Občanského zákoníku z roku 1964, podle něhož může být subjektem práva jenom ten organizovaný útvar, který je zákonem za právnickou osobu prohlášen a jehož právní osobnost zákon uzná. (4, s: 69) Jak uvádí H. Prášková (2017, s. 136) „Právnická osoba nemůže existovat jako subjekt práva sama od sebe, ale jen díky zákonu. Podle § 20 odst. 1 občanského zákoníku je právnická osoba organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná. Někdy se hovoří o tom, že existence právnických osob představuje prodloužení svobody lidí sdružovat se, provádět činnosti společně, prosazovat určité zájmy apod. Jejich právní status lze tedy označit za odvozený.“

Právnická osoba má právní subjektivitu od svého vzniku od svého zániku dle § 118 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Občanský zákon ale zachovává stupňovité vznikání, vymezené na jedné straně založením a vznikem a taktéž i zanikání, tedy na druhé straně zrušením a zánikem.

2.3 Znaky právnických osob

Právnické osoby se rozlišují podle svého charakteru na soukromoprávní a veřejnoprávní. Jejich formy se liší zejména svou podobou, oborem práva, ze kterého jejich základ pramení, účelem, pro který jsou zakládány a dále například vnitřní organizací. (18, s: 136)

V tzv. teorii podstatných náležitostí právnických osob se za společné znaky zejména považují:

- právní osobnost,
- způsobilost k právnímu jednání,
- deliktní způsobilost,
- majetková autonomie,
- název, sídlo a zápis do veřejného rejstříku,
- účel právnické osoby,
- organizační struktura,

- příslušnost právnické osoby. (18, s: 136-138)

Právní osobnost, původně právní subjektivita, označuje způsobilost mít v rámci právního řádu práva a povinnosti dle § 15 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. U člověka vzniká narozením, má ji však i počaté dítě (nasciturus), narodí-li se živé. Zákonodárce tedy právní osobnost člověku uznává, je mu vrozena. (22, s: 13) Právnická osoba na rozdíl od přirozené osoby, dle § 118 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, získává plnou způsobilost k právnímu jednání okamžikem svého vzniku a má ji až do okamžiku svého zániku.

Občanský zákoník setrvává na koncepci stupňovitého vzniku a zániku právnických osob, a to ve čtyřech stupních. Jedná se o jejich založení, vznik, zrušení a zánik. (10) Právnickou osobu lze podle § 122 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku ustavit zakladatelským právním jednáním (založením), na základě zákona, rozhodnutím orgánu veřejné moci, popřípadě jiným způsobem, který stanoví jiný právní předpis. Po založení následuje dle občanského zákoníku vznik. Ten nastává dnem zápisu do příslušného veřejného rejstříku a je-li právnická osoba zřízena zákonem, vzniká dnem nabytí jeho účinnosti, nestanoví-li zákon den pozdější. Zákon dále stanovuje, ve kterých případech není zápis do veřejného rejstříku potřebný, aby došlo ke vzniku právnické osoby.

Způsoby zrušení právnické osoby jsou na stanoveny na základě § 168 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Jedná se o právní jednání, uplynutí doby, rozhodnutí orgánu veřejné moci nebo dosažení účelu, pro který byla právnická osoba ustavena, a z dalších důvodů stanovených zákonem. Ke zrušení může také dojít na základě dobrovolného rozhodnutí příslušného orgánu dané právnické osoby dle § 168 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

K zániku právnické osoby, která je zapsána do veřejného rejstříku dochází dnem výmazu a ta právnická osoba, která nepodléhá zápisu, zaniká skončením likvidace, jejíž účelem je vypořádání majetku, vyrovnání dluhů věřitelům a naložení s čistým majetkovým zůstatkem, který plyne z likvidace, podle zákona. (42, §185-§187)

Jak uvádí Osina (2013, s. 101), právní osobnost zakládá faktickou existenci právnické osoby v reálném světě. Ta je na jedné straně omezitelná pouze na základě zákona, na druhé straně je však nutně omezena umělou povahou právnické osoby v tom smyslu, že např. nemůže uzavírat sňatek, osvojit si člověka apod. Zákon může omezit tuto způsobilost v různé kvalitě a kvantitě, např. omezit možnosti právnické osoby vstupovat do práv a povinností v určitém ohraničeném čase, zejména v době likvidace či v průběhu insolvenčního řízení. Může také omezit právo disponovat s určitou částí majetku právnické osoby apod.

Právník osoba má generální právní subjektivitu, může mít práva a povinnosti, které se slučují s její povahou, bez ohledu na předmět v rámci své činnosti. Občanský zákoník tedy nevychází z doktríny *ultra vires*, kdy právník osoby nesmí činit úkony, které nejsou stanoveny v předmětu její činnosti, pod sankcí neplatnosti. (5, s: 25)

2.3.1 Způsobilost k právnímu jednání

Od institutu právní osobnosti je nutné důsledně odlišovat způsobilost k právnímu jednání. Na rozdíl od fyzické osoby, které vzniká v plném rozsahu zletilostí, tj. dovršením věku 18 let, případně dříve uzavřením manželství, právník osoba získává plnou způsobilost okamžikem svého vzniku. Tato způsobilost vyjadřuje možnost účastníka právního vztahu svým vlastním jednáním zakládat, měnit nebo rušit právní vztahy, tedy může svým jednáním nebo jednotlivými úkony nabývat práva či plnit povinnosti. (22, s: 13) Způsobilost k právnímu jednání vyjadřuje konkrétní, aktivní možnost právník osoby, která je nadána prostřednictvím oprávněných fyzických osob, nabývat, pozbývat či měnit obsah těch práv a povinností, které jsou jí jako určitému typu právník osoby svěřeny. (18, s: 137)

Právník osoba nemůže nabýt svéprávnosti jako osoba fyzická. Z tohoto důvodu nemůže jednat sama a k právnímu jednání musí být v každém případě zastoupena. Základním zástupcem právník osoby je statutární orgán určený zpravidla příslušným zákonem či zakladatelským právním jednáním. Statutární orgán je vždy v rámci právník osoby jedinečný a může být tvořen tzv. individuálně, tedy jednou osobou nebo kolektivně, tj. více osobami. (3)

Člen statutárního orgánu může zastupovat právníkou osobu ve všech záležitostech. Kdo právníkou osobu zastupuje, musí dát najevo, čím je k tomuto úkonu oprávněn, pokud toto oprávnění nevyplývá již z okolností. Ten, kdo za právníkou osobu podepisuje, musí k názvu připojit podpis, případně i údaj o své funkci či o pracovním zařazení. (42, § 161, §164)

Obecná právní úprava týkající se jednání za právníkou osobu ve správním řízení dále ukládá i několik dalších pravidel, které je nutno dodržovat. Jedná se např. o pravidlo, které stanovuje, že v téže věci může za právníkou osobu současně jednat či činit úkony pouze jedna osoba a zároveň, kdo za právníkou osobu jedná, nesmí být v rozporu se zájmy té právník osoby. (18, s: 138)

Právníkou osobu také často zastupují její zaměstnanci. Ti mohou za právníkou osobu jednat v rozsahu obvyklém vzhledem k jejich zařazení nebo funkci. To platí i o zastupování právník osoby jejím členem či členem jiného orgánu nezapsaného do veřejného rejstříku. (42, § 166)

Přirozené osoby mohou být ve své způsobilosti za určitých splněných podmínek omezeny soudem, který zároveň vymezí okruh úkonů, které osoba činit může nebo naopak které sama

činit nemůže. Ty úkony, které daná osoba činit nemůže, musí být konány soudem ustanoveným opatrovníkem. (22, s: 14) Právnícké osoby na své způsobilosti k právnímu jednání být omezeny nemohou, protože způsobilost k právnímu jednání spadá v jedno s jejich právní osobností. (18, s: 137) Česká právní úprava vychází z principu, kdy právnícké osoby mohou činit taková právní jednání, která nejsou v rozporu se zákony v rámci právního řádu, neobcházejí zákon a nejsou v rozporu s dobrými mravy. (15, s: 101) Určité typy právníckých osob však mohou být na základě zákona v určitých směrech omezeny. V těchto případech pak pro určité právnícké osoby nepřipadají v úvahu některá právní jednání, která by dle obecné soukromoprávní úpravy vykonávat směly. (18, s: 137)

Jako příklad H. Prášková (2017, s. 137) uvádí veřejné vysoké školy, kdy podle § 20 odst. 3 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů „*Veřejná vysoká škola není oprávněna k převzetí ručení za peněžité dluh jiné osoby a ke zřízení zástavního práva k nemovitosti. Veřejná vysoká škola není oprávněna se stát společníkem veřejné obchodní společnosti nebo komplementářem komanditní společnosti. Dále veřejná vysoká škola není oprávněna vkládat do obchodní společnosti nebo družstva nemovité věci nabyté do vlastnictví veřejných vysokých škol z vlastnictví státu, poskytnutý příspěvek podle § 18 odst. 3 a poskytnutou dotaci podle § 18 odst. 4. Podmínkou peněžitých a nepeněžitých vkladů do právníckých osob je stanovení pravidel vnitřním předpisem veřejné vysoké školy.*“

Omezení způsobilosti se také týká právníckých osob při vstupu do likvidace, kdy likvidátor činí jen jednání směřující k likvidaci dané společnosti a nové smlouvy mohou být uzavírány pouze za daných podmínek. Na druhé straně není možné omezit, jak způsobilost k právnímu jednání, tak právní subjektivitu, těm právníckým osobám, u kterých dochází k omezení či pozastavení výkonu funkce orgánů právnícké osoby např. v souvislosti s nucenou správou. (18, s: 137)

2.3.2 Přiřítelnost jednání fyzických osob

Jak již bylo zmíněno, právnícká osoba je uměle vytvořený subjekt, který nemá přirozenou podstatu. Proto za ní fakticky jedná její zástupci, kteří jsou zejména v postavení statutárního orgánu či zaměstnanců. Jejich jednání se právnícké osobě tzv. přiřítá, pokud k porušení právních povinností došlo v souvislosti s místní, časovou a věcnou vazbou k činnosti právnícké osoby. (64) Z jednání těchto fyzických osob pak dochází k naplnění znaků skutkové podstaty přestupku, za které ale neodpovídají tyto osoby, nýbrž právě právnícká osoba. K tomu dochází za podmínek stanovených novým přestupkovým zákonem. Aby se fyzická osoba přestupku za právníckou osobu dopustila, musí tak jednat v činnosti, která náleží právnícké osobě nebo v souvislosti s touto činností, anebo ku prospěchu právnícké osoby či v jejím zájmu. Takto

stanovená pravidla odpovědnosti právnické osoby fyzickým osobám slouží k předvídatelnosti a právní jistotě adresátům zákona. Podle H. Prášková, dříve platný přestupkový zákon z roku 1990 stanovil v § 6, že za porušení povinnosti uložené právnické osobě odpovídá podle přestupkového zákona ten, kdo za právnickou osobu jednal, nebo měl jednat a jde-li o jednání na příkaz, ten, kdo dal k jednání příkaz. Problematika souběžné odpovědnosti byla tedy zahrnuta i v této právní úpravě, avšak výklad tohoto ustanovení nebyl zcela jednoznačný. (18, s: 150)

Podle § 20 odst. 2 nového přestupkového zákona se za osobu, jejíž jednání je právnické osobě přičitatelné za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považují:

- statutární orgán nebo člen statutárního orgánu,
- jiný orgán právnické osoby nebo jeho člen,
- zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění úkolů vyplývajících z tohoto postavení,
- fyzická osoba, která plní úkoly právnické osoby,
- fyzická osoba, kterou právnická osoba používá při své činnosti, nebo
- fyzická osoba, která za právnickou osobu jednala, jestliže právnická osoba výsledku takového jednání využila.

Konkrétním příkladem je rozsudek NSS ze dne 3. 10. 2017, čj. 9 As 213/2016-60, který se zabýval jednáním zaměstnankyně – poštovní doručovatelky, která do kontejneru na odpad odhodila poštovní a reklamní zásilky a psaní, čímž její zaměstnavatel jako právnická osoba, porušil povinnost danou v § 7 odst. 1 zákona č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, podle níž *právo nakládat s poštovní zásilkou nebo poukázanou peněžní částkou má až do jejího dodání jen odesílatel; provozovatel může s poštovní zásilkou nebo poukázanou peněžní částkou zacházet jen v nezbytné míře a jen takovým způsobem, který je součástí poskytování poštovní služby.*

V tomto rozsudku byl zrušen rozsudek Městského soudu v Praze, který původně uložil právnické osobě – zaměstnavateli sankci v částce 426 750 Kč a částku snížil na 201 750 Kč. Dále potvrdil prvostupňové rozhodnutí. „*K liberačním důvodům městský soud uvedl, že stěžovatel kromě kroků zachycených v předložených dokumentech neučinil žádná další preventivní opatření směřující ke kontrole dodržování povinností jeho zaměstnankyně, a to navíc, když byla ve zkušební době. Školení doručovatelů je povinné minimum, avšak nemůže být jediným opatřením, které provozovatel učiní pro zajištění dodržování stanovených předpisů.*“

V samotném posouzení Nejvyššího správního soudu je také uvedeno, že v konečném důsledku vždy za právnickou osobu jednájí nebo naopak opomíjejí jednat fyzické osoby. „*Pokud činností těchto fyzických osob dojde ke vzniku protiprávního stavu, je třeba zkoumat, zda je právnická osoba za toto jejich jednání odpovědná. Ne každé jednání fyzických osob, které se podílí na činnosti právnické osoby (ať se jedná například o jejich zaměstnance, členy nebo statutární orgány), je totiž možné přiřknout právnické osobě. Je zejména očividné, že pokud v dané chvíli nevystupuje daná fyzická osoba v jakémkoliv vztahu k jejímu postavení v právnické osobě, pak právnické osobě za takové jednání neodpovídá právnická osoba, ale pouze daná fyzická osoba. Toto posouzení nebude zpravidla představovat problém, avšak mohou se vyskytnout i složitější případy, jako je např. právě řešený případ, kdy fyzická osoba sice jedná v určité souvislosti s výkonem činnosti pro právnickou osobu, ale nemusí sledovat zájmy právnické osoby, ale například pouze zájmy vlastní, které mohou být i v rozporu se zájmy právnické osoby. Je proto třeba zodpovědět, zda i pro účely správního trestání je za excesivní jednání zaměstnance (nebo obecně i jiné osoby podílející se na činnosti právnické osoby) odpovědná právnická osoba.*“ (Rozsudek NSS ze dne 3. 10. 2017, čj. As 213/2016-60)

2.3.3 Jednání za právnickou osobu obviněnou z přestupku

Kromě procesních práv, které má obviněný vždy v řízení o přestupku k dispozici, disponuje také ještě právy speciálními, která vyplývají z postavení obviněného a plynou z nového přestupkového zákona, z Listiny základních práv a svobod, a i z mezinárodních smluv, zejména z Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a svobod. Tato zvláštní práva bývají rovněž označována jako tzv. oprávnění plynoucí z práva na obhajobu a v rámci řízení o přestupku právnické osoby je vykonává fyzická osoba z okruhu určeného v § 30 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. (17, s: 140)

Problematický by se mohl stát výběr osoby, která má podle § 30 SŘ za právnickou osobu jednat, a to zejména z toho důvodu, že nový přestupkový zákon neobsahuje žádná ustanovení, která by se věnovala situaci, kdy fyzická osoba, která by měla jednat v řízení o přestupku za obviněnou právnickou osobu, má v řízení jinou, s postavením obviněného, neslučitelnou roli. Jedná se o případy, kdy:

- je fyzická osoba, která jednala za obviněný subjekt dle § 20 odst. 1 a 2 PřesZ a zároveň je osobou obviněnou ze spáchání přestupku fyzické osoby. K takové situaci by mohlo dojít tehdy, pokud jednání fyzické osoby naplnilo znaky skutkové podstaty přestupku právnické osoby a za podmínek stanovených v § 20 PřesZ bylo toto jednání přičitatelné

právnícké osobě, a zároveň toto jednání naplnilo znaky skutkové podstaty přestupku fyzické osoby,

- je fyzickou osobou, která je obviněna z přestupku, který s přestupkem právnické osoby souvisí, nebo je zde jiná souvislost jejího postavení s přestupkem právnické osoby. Jednou z možností takové souvislosti je spolupachatelství dle § 11 odst. 2 PřesZ, anebo jiná souvislost postavení fyzické osoby, a to např. jako osoby využitě v rámci nepřímého pachatelství,
- je fyzickou osobou, která je ve správním řízení o přestupku právnické osoby předvolána jako svědek nebo figuruje jako poškozený a této osobě tedy vznikla škoda přestupkem právnické osoby,
- nebo jsou zde další důvody pro vyloučení fyzické osoby z možného procesního jednání za obviněnou právnickou osobu. (17, s: 140)

Dle § 30 odst. 1 SŘ není možné, aby osoba, která za právnickou osobu vystupuje, byla zároveň osobou obviněnou v rámci uplatnění souběžné odpovědnosti právnické osoba a za ni jednáající fyzické osoby. Nemožnost činit úkony za obviněnou právnickou osobu fyzické osobě vzniká okamžikem doručení oznámení o zahájení řízení o přestupku fyzické osoby. V rámci řízení o souběžné odpovědnosti právnické osoby a za ni jednáající fyzické osoby se posuzují podmínky odpovědnosti za přestupek odděleně. Zjišťování skutkového stavu je úzce spojeno, protože se jedná o společný základ odpovědnosti jak obviněné právnické osoby, tak té fyzické. Může tak nastat problém s dodržením zásady *nemo tenetur*, a to pokud by byla obviněná fyzická osoba nucena vypovídat o přestupku právnické osoby, protože by vypovídala o svém činu. (17, s: 142-143)

Dále může vzniknout situace, kdy osoba jednáající za obviněnou právnickou osobu vypovídá a je vyslýchána jako obviněný podle § 82 odst. 1 PřesZ, nikoli jako svědek. Zde lze nalézt zásadní rozdíl zejména v postavení obviněného a svědka. Zatímco svědek je povinen vypovídat pravdivě a nesmí nic zamlčet, obviněný má právo zvolit svou procesní strategii, a to uplatnit právo nevypovídat, svůj čin může buď doznat nebo ho popřít. Za poskytnutí lživé či neúplné výpovědi mu nehrozí jakýkoliv postih. Z tohoto také vyplývá, že poučení před výsledkem v rámci těchto dvou rolí se podstatně liší a nesmí být zaměněno. (17, s: 147-148) Jak uvádí H. Prášková (2018, s. 148) ve svém odborném článku „*Je tedy nepřipustné, aby byl člen statutárního orgánu jednáající za právnickou osobu vyslýchán jako svědek, a tato svědecká výpověď byla v řízení o přestupku právnické osoby použita jako důkaz.*“

V návaznosti na výše uvedené sdílím názor H. Práškové, která uvedla vhodnost výslovného vymezení neslučitelnosti procesního postavení osob v přestupkovém řízení proti právnické osobě, stejně jako to učinil zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, v platném znění (dále jen „zákon o trestní odpovědnosti právnických osob“). (17, s: 153)

2.3.4 Deliktní způsobilost

Deliktní způsobilost, také jinak způsobilost k protiprávnímu jednání neboli způsobilost nést odpovědnost za vlastní protiprávní jednání znamená způsobilost vlastním zaviněným protiprávním jednáním založit právní odpovědnost a nést nepříznivé právní následky. (65) Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 3.11.2015, č.j. 10 Ads 198/2014-41 konstatoval, že *„rozhodnutí o správním deliktu nemá pouze represivní funkci, nýbrž i funkci preventivní. Postihovanému subjektu musí být zřejmé, čeho konkrétně se dopustil, jakým způsobem, v čem je spatřována nebezpečnost jeho činu, aby se napříště mohl podobného jednání vyvarovat. Rozšířený senát v citovaném rozhodnutí uzavřel, že nepostačí, pokud je specifikace skutku uvedena pouze v odůvodnění správního rozhodnutí. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2007, čj. 7 As 7/2007–63, je výrok rozhodnutí konstitutivní, esenciální, a proto nepominutelnou součástí správního rozhodnutí. Musí proto být formulován tak, aby z něj bylo zcela jednoznačně patrné, jakého správního deliktu se stěžovatel dopustil, jakým jednáním, a podle jakého ustanovení zákona mu byla stanovena správní sankce“.*

Podle širší koncepce nové právní úpravy odpovědnosti právnických osob za přestupky dle ustanovení § 20 odst. 4 PřesZ za přestupek právnická osoba odpovídá i v situaci, kdy k jednání za právnickou osobu došlo ve fázi jejího vzniku, a také z důvodu právní jistoty stanoví, že se ustanovení o odpovědnosti za přestupek použijí i tehdy, jestliže právnická osoba sice vznikla v souladu se zákonem, ale soud rozhodl o její neplatnosti nebo právního jednání, které mělo založit oprávnění k jednání za právnickou osobu, bylo neplatné nebo neúčinné. (18, s: 139-140)

Vzniku odpovědnosti právnické osoby nebrání skutečnost, že právnická osoba vstoupila do likvidace či že se nachází v úpadku. Zákon nezakazuje zahájení řízení o přestupku po rozhodnutí o úpadku ani rozhodnutí o uložení sankce úpadci. Důležité je ale zmínit, že po zahájení insolvenčního řízení a ustanovení insolvenčního správce nastávají významné procesní důsledky. Ustanovený insolvenční správce nabývá z titulu výkonu správy majetku úpadce způsobilost být účastníkem řízení o přestupku namísto úpadce. (18, s: 140)

2.3.5 Majetková autonomie

Majetková samostatnost právnické osoby představuje majetek členů, zakladatelů či jiných osob nebo jiného majetkového souboru, který je od jmění právnické osoby oddělen. (18, s: 137) Majetková autonomie představuje jeden ze základních znaků subjektu, díky kterému naplňuje podstatu právnické osoby ve sféře soukromého práva. Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu vyplývá, že „*definičním znakem právnických osob je mimo jiné jejich majetková samostatnost, jejímž výrazem je jednak to, že mají vlastní majetek, a jednak to, že jen ve vztahu k tomuto majetku nesou samostatnou majetkovou odpovědnost v právních vztazích, do nichž vstupují. Společníci jednotlivých obchodních společností tedy nejsou podilovými spoluvlastníky (spolumajiteli) majetku obchodní společnosti, ale jejich vztah k obchodní společnosti a k jejímu majetku je vymezen souborem práv a povinností společníka...*“ (Usnesení NS ze dne 27. 5. 2010, č. j. 6 Tdo 1478/2009)

2.3.6 Název, sídlo a zápis do veřejného rejstříku, předmět činnosti

Název, sídlo a zápis do veřejného rejstříku jsou identifikátory, které individualizují právnickou osobu a umožňují tak její identifikaci. (18, s: 138) Zápisem do příslušné veřejnoprávní evidence, např. do obchodního rejstříku, právnická osoba vzniká. Teprve v důsledku právní moci rozhodnutí zápisu se právnická osoba stává subjektem práva. Zřízena může být i na základě zákona viz. kapitola výše. (15, s: 100-101)

Jednou z nejdůležitějších veřejnoprávních evidencí je již zmíněný obchodní rejstřík, do kterého se zapisují veškeré obchodní společnosti a družstva, ale také jiné právnické osoby, o kterých to stanoví zvláštní zákon. Mezi další evidence řadíme např. nadační rejstřík, registr Ministerstva vnitra pro evidenci spolků či politických stran a hnutí, registr Ministerstva kultury ČR pro evidenci registrovaných církví a náboženských společností apod. (15, s: 101)

Občanský zákoník se mimo jiné věnuje i problematice týkající se veřejných rejstříků právnických osob. Detailní úpravu problematiky upravují další předpisy, občanský zákoník stanovuje jen základní regulativní rámec v podobě rozsahu povinně zapisovaných údajů a také zakotvuje zásady formální a materiální publicity. (10, s: 2)

Na základě ustanovení § 120 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku a následujících se do veřejného rejstříku o právnické osobě zapíše alespoň den jejího vzniku, den jejího zrušení s uvedením právního důvodu a den jejího zániku. Dále také její název, adresa sídla a předmět činnosti. Zákon ukládá také povinnost zápisu jména a adresy bydliště nebo sídla každého člena statutárního orgánu spolu s uvedením způsobu, jakým tento orgán právnickou osobu zastupuje, stejně tak i údaje o dni, kdy jejich funkce vznikla či zanikla.

Jménem právnické osoby je její název, který musí odlišit právnickou osobu od jiné osoby a obsahovat označení její právní formy. Název nesmí být klamavý. Ve vymezených případech může název obsahovat jméno člověka, k němuž má právnická osoba zvláštní vztah. Pokud je daný člověk živ, lze jeho jméno užít v názvu pouze s jeho souhlasem, zemřel-li, aniž dal souhlas, je vyžadován souhlas jeho manžela a není-li to možné, v dalších případech zletilého potomka či předka.

Dalším z povinně zapisovaných údajů je sídlo právnické osoby. Sídlo může být i v bytě, pokud tak není narušen klid a pořádek v době, např. častými obchodními návštěvami. Lze se dovolávat faktického i formálního sídla.

2.3.7 Účel právnické osoby

Podle § 144 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku lze právnickou osobu ustavit jak ve veřejném zájmu, tak v zájmu soukromém. Tato její povaha je posuzována na základě její hlavní činnosti. Ustavit právnickou osobu lze pouze při splnění zvláštních podmínek. Nelze založit právnickou osobu za účelem porušování práv či dosažení nějakého cíle nezákonným způsobem, zejména za účelem popření nebo omezení osobních, politických nebo jiných práv osob pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení, rozněcování nenávisti a nesnášenlivost, podpoře násilí nebo dále řízení orgánu veřejné moci nebo výkonu veřejné správy bez zákonného zmocnění.

Dále je zakázáno založit právnickou osobu, která je ozbrojená nebo která vlastní ozbrojené složky. Takovou právnickou osobu lze zřídit zákonem.

2.3.8 Organizační struktura

Právnické osoby jsou při jednotlivých právních úkonech přirozeně zastupovány fyzickými osobami, které jednají jejich jménem a na jejich účet. Tyto osoby jsou buď statutárním orgánem právnické osoby, tj. orgánem, který je přímo podle zakládací listiny, smlouvy o zřízení právnické osoby či podle zákona oprávněn za právnickou osobu jednat, nebo pověřeným pracovníkem nebo zástupcem, který získal oprávnění na základě plné moci. Kdo je statutárním orgánem právnické osoby lze ověřit v příslušném veřejném rejstříku. Členové musí vykonávat funkci osobně s péčí řádného hospodáře. (10, s: 3) Jménem právnické osoby může jednat i její pracovník či člen, u něhož toto oprávnění vyplývá z vnitřních organizačních předpisů, nebo pokud je tato činnost obvyklá vzhledem k pracovnímu zařazení. (22, s: 15)

2.3.9 Příslušnost právnické osoby

Příslušností právnické osoby se rozumí návaznost k určitému právnímu řádu, kterému daná osoba podléhá, dále „národnost“, státní příslušnost nebo osobní status. (18, s: 138)

2.4 Druhy právnických osob

Jak již bylo zmíněno, právnické osoby jsou uměle vytvářené subjekty a jejich podstatu tvoří buď lidé, nebo věci. Mezi dva základní druhy právnických osob řadíme společenství osob, tj. korporace např. družstva, spolky, obchodní společnosti, a společenství věcí nebo majetku. Mezi ty patří nadace, fondy, ústavy atd. Právnické osoby se mohou také sdružovat a vytvářet další právnické osoby, které jsou označovány jako sdružení. Ty v právních vztazích vystupují samostatně a pod vlastním jménem. (22, s: 14)

Jak uvádí Šíma, Suk (2008, s. 14) každá právnická osoba musí mít určitou organizačně právní formu, stanovenou zvláštními zákony, zejména obchodním zákoníkem. Jedny z nejčastěji využívaných forem sdružení fyzických a právnických osob jsou řazeny především obchodní společnosti založené dle Občanského zákoníku za účelem podnikatelské činnosti. Mezi tyto patří:

- veřejná obchodní společnost,
- komanditní společnost,
- společnost s ručením omezeným,
- akciová společnost,
- družstva.

Podle Šímy a Suka (2008, s. 14) mezi tento výčet patří i různá sdružení, jako spolky, společnosti, označované někdy ještě dnes jako konsorcium. Mezi právnické osoby dále patří i politické strany a politická hnutí, církevní a náboženské společnosti a další sdružení jako jsou např. komory lékařů, advokátů, notářů, která jsou zřizována zákonem. Mezi účelová sdružení majetku patří zejména nadace podle občanského zákoníku a dále také státní fondy zřizované zákony. Právnické osoby jsou také jednotky územní samosprávy.

Právnickými osobami, které jsou vymezeny jako soukromoprávní, jsou zejména korporace a fundace. Dle § 210 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku korporaci vytváří jako právnickou osobu společenství osob, přičemž zákon připouští i korporace tvořené jediným členem. Korporace je sdružení fyzických, případně i právnických osob, které ji tvoří.

Fundace jsou podle ustanovení § 303 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku právnické osoby vytvořené majetkem vyčleněným k určitému účelu. Její činnost se váže na účel, k němuž byla zřízena. Mezi fundace patří nadace a nadační fondy. Nadace je dle § 306 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku zakladatelem založena k trvalé službě společenský nebo hospodářsky užitečnému účelu. Účel nadace může být veřejně prospěšný, spočívá-li v podpoře obecného blaha, i dobročinný, spočívá-li v podpoře určitého okruhu osob určených jednotlivě či jinak. Nadaci dle § 306 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku nelze založit za účelem podpory politických stran a hnutí nebo jiné účasti na jejich činnosti. Dále je zakázáno založit nadaci sloužící výlučně výdělečným cílům. Dle občanského zákoníku je též možné založit nadační fond. Podle § 394 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., zakladatel zakládá nadační fond k účelu užitečnému společensky nebo hospodářsky. Majetek nadačního fondu tvoří soubor vzniklý z vkladů a darů, jejich předmět nemusí splňovat předpoklad trvalého výnosu.

Další specifický druh právnické osoby je ústav. Ústav je právnická osoba, která je ustanovená za účelem provozování činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky s využitím své osobní a majetkové složky. Pro ústav je typická kombinace věcného základu s osobním prvkem. (15, s: 99)

3 PRÁVNICKÁ OSOBA JAKO PACHATEL PŘESTUPKU

Právnícká osoba má od okamžiku svého vzniku, až do svého zániku právní osobnost. Znamená to tedy, že jí právní řád umožňuje vystupovat v právních vztazích a zaručuje značné množství práv, ale také jí stanoví celou řadu povinností, aby byla zajištěna ochrana veřejných zájmů a řádného fungování veřejné správy. Ke splnění svých povinností musí právnícká osoba vynaložit veškeré úsilí. Pokud se právnícká osoba dopustí přestupku, není nutné zjištění konkrétní fyzické osoby, která pod záštitou právnícké osoby jednala k tomu, aby za daný čin byla právnícká osoba odpovědná. Není ani potřeba prokázat zavinění. Důraz je kladen na zjištění, zda právnícká osoba vynaložila veškeré úsilí, aby stanovenou povinnost, splnila. V rámci správněprávní odpovědnosti jsou pak správní tresty ukládány té právnícké osobě. (26, s: 155-156)

Pro vznik správněprávní odpovědnosti právníckých osob za přestupek je tedy nutno kumulativní naplnění těchto podmínek:

- Fyzická osoba poruší právní povinnost uloženou právnícké osobě a ta je označena jako pachatel přestupku ve skutkové podstatě postihující porušení povinnosti, která je uložena buď výhradně právnícké osobě, nebo se jedná o povinnost uloženou obecně širšímu okruhu osob, do něhož náleží i právnícké osoby.
- Stanovenou povinnost svým jednáním poruší fyzická osoba, jejíž jednání je přičitatelné právnícké osobě. K prokázání odpovědnosti za daný přestupek ovšem není třeba označení konkrétní fyzické osoby.
- Porušení výše uvedené povinnosti nastane při činnosti právnícké osoby, v přímé souvislosti s její činností, a to ku prospěchu právnícké osoby nebo v jejím zájmu. (11, s: 22)

3.1 Právnícká osoba jako spolupachatel, nepřímý pachatel

Nový přestupkový zákon v § 11 výslovně upravuje institut spolupachatelství. Tato ustanovení jsou důležitá, neboť obecně platí, že přestupek spáchaný dvěma a více osobami je pro společnost škodlivější než přestupek spáchaný jednou osobou pachatele. Nebezpečnost spolupachatelství se ukrývá zejména v tom, že spolupachatelé jsou vědomím společné činnosti navzájem posilování. K naplnění institutu spolupachatelství jsou vyžadovány alespoň dva spolupachatelé – fyzické osoby, kteří musí ve spojení s jejich vlastním úmyslným jednáním naplnit skutkovou podstatu téhož přestupku. Zákon také stanovuje, že každý ze spolupachatelů odpovídá za přestupek jako by jej spáchal sám.

Nový přestupkový zákon také upravuje spolupachatelství, v němž je jedním ze spolupachatelů právnická osoba. U tohoto druhu spolupachatelství je podstatné to, že na rozdíl od spolupachatelství fyzických osob není třeba naplnit znak úmyslného jednání ve vztahu ke společnému jednání. Pokud se ale má jednat o společné jednání, je zde předpokládáno značné rozdělení rolí dohodou o předpokládaném průběhu činu a rovněž také záměr, kterého má být dosaženo. (18, s: 141)

Na základě ustanovení § 20 odst. 5 nového přestupkového zákona je pachatelem též právnická osoba, která ke spáchání přestupku užila jiné právnické osoby nebo fyzické osoby odlišné od fyzické osoby, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, jestliže tyto osoby nejsou za přestupek odpovědné. Jedná se o institut nepřímého pachatelství.

3.2 Souběžná odpovědnost právnické osoby a jednající fyzické osoby

Nový přestupkový zákon ve svých ustanoveních neopomněl ani institut souběžné odpovědnosti právnické a fyzické odpovědnosti. Konkrétně v § 20 odst. 7 PřesZ, kdy stanovuje následující: *„Odpovědností právnické osoby za přestupek není dotčena odpovědnost za přestupek fyzických osob uvedených v odstavcích 1 a 2 a odpovědností za přestupek těchto fyzických osob není dotčena odpovědnost právnické osoby za přestupek.“*

Ani jedna z těchto odpovědností není považována za primární a navzájem si jsou na sobě nezávislé. Nelze zde použít institut spolupachatelství, neboť zde absentuje úmyslné či záměrné společné jednání vedoucí ke společnému cíli. I když zákon neukládá povinnost zjištění konkrétní fyzické osoby, aby vznikla odpovědnost právnické osoby za daný přestupek, správní orgán by se neměl spokojit pouze s postihem té právnické osoby. Úkolem správních orgánů je zkoumat rovněž to, zda fyzická osoba, která pod záštitou právnické osoby spáchala přestupek, nenaplnila shodným protiprávním jednáním rovněž znaky skutkové podstaty přestupku fyzické osoby. Pokud tomu tak je, fyzická osoba by měla být odpovídajícím způsobem potrestána. Institut souběžné odpovědnosti právnických a fyzických osob neporušuje zásadu *ne bis in idem*, jelikož se jedná o stíhání a následné trestání dvou odlišných osob. (18, s: 149; 26, s: 157)

Již dříve před platností nového přestupkového zákona správní soudy možnost souběžného postihu nevyklučovaly, i když žádný právní předpis tuto problematiku souběhu odpovědnosti právnické osoby a za ní jednající fyzické osoby závazně neřešil. (8, s: 359)

Lze uvést jako příklad rozhodnutí ze dne 19. 1. 2017, sp. zn. 10 As 225/2016–57, kdy před účinností nového přestupkového zákona v praxi rozhodoval Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti ve věci žalobkyně, která v období od září až do listopadu roku 2012

prováděla myšlnou těžbu dřeva a lesní dopravu na lesním pozemku. Těžba byla zadána tehdejšími vlastníkem pozemku, který byl zároveň společníkem a jednatelem žalobkyně.

Žalobkyně tehdy jednala v rozporu s vydaným souhlasem odborného lesního hospodáře, který souhlasil s provedením těžby s tím, že k těžbě dojde pouze uvnitř sedmi oblastí, které byly vyznačeny v nákresu přiloženém k vyjádření. Bohužel v průběhu provádění těžby bylo zjištěno, že dochází k poškození lesa.

S ohledem na tato zjištění bylo zahájeno správní řízení s vlastníkem lesního pozemku a zadavatelem těžby (dále jen „zadavatel těžby“). Za zadání těžby byla uložena pokuta ve výši 100 000 Kč a opatření k odstranění poškození lesa. Poté, co bylo v řízení se zadavatelem těžby zjištěno, že provedením těžby byla pověřena žalobkyně, bylo správní řízení zahájeno i s ní. Rozhodnutím ze dne 2.12. 2013 byla za provedení těžby uložena pokuta i žalobkyni, a to ve výši 150 000 Kč. Proti rozhodnutí se žalobkyně bránila žalobou, která byla zamítnuta rozsudkem městského soudu.

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podala proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 5. 10. 2016, čj. 3A 66/2014-42 včasnou kasační stížnost. Mimo jiné v ní stěžovatelka podala námitku, že ve věci byla vedena dvě překrývající řízení a že za týž skutek byl již potrestán zadavatel těžby a dále vytýkala orgánům, že se nezabývaly tím, zda v případě zadavatele těžby a stěžovatelky nejde o propojené osoby, a proto dovozuje, že se jedná o dvojí postižení téhož skutku a majetku téže osoby. Na to NSS uvedl, že v oblasti správního práva není vyloučena souběžná odpovědnost dvou subjektů, v tomto případě zadavatele a realizátora těžby. Na tento závěr nemá vliv ani provázanost subjektů, ve správním právu totiž není vyloučena ani souběžná odpovědnost fyzických a právnických osob za správní delikty, resp. správní delikty právnických osob a přestupky fyzických osob (nyní pouze přestupky právnických a fyzických osob).

Dále NSS konstatoval, že stěžovatelka a zadavatel těžby jsou dva odlišné subjekty, jejichž souběžná právní odpovědnost není vyloučena a že se nejedná o porušení zásady *ne bis in idem*.

Závěrem byla kasační stížnost NSS zamítnuta jako nedůvodná.

Z výše uvedeného vyplývá, že zahrnutí institutu souběžné odpovědnosti právnické a jednatelky fyzické osoby bylo zcela vhodné, neboť v praxi byl tento institut uplatňován již před platností nového přestupkového zákona a nyní nalézá v této nové právní úpravě i potřebnou právní oporu.

Významnou otázkou v oblasti právní konstrukce souběžné odpovědnosti je její přiměřenost. B. Homolková ve své publikaci zdůraznila, že uplatnění tohoto modelu může mít tvrdé

následky zejména v případě jednočlenných společností a také to, že formálně vzato, potrestání právnické osoby nemůže právně zasáhnout majetkovou sféru jejího společníka. Jedním z podstatných znaků právnických osob je totiž již zmiňovaná majetková autonomie. V praxi však lze připustit, že se zejména v jednočlenných obchodních společnostech, může potrestání právnické osoby bezprostředně projevit také v majetkové sféře jediného společníka subjektu. (8, s: 362)

H. Prášková (2014, s. 86-87) navrhuje následující řešení:

- 1) *Fyzická osoba jednající za právnickou osobu by odpovídala za týž čin, jen jde-li o zvlášť závažný přešupek.*
- 2) *Správní orgán by mohl rozhodnout o odložení projednávání přešupeku fyzické osoby nebo o zastavení řízení o takovém přešupeku, jestliže vzhledem k závažnosti přešupeku, okolnostem jeho spáchání nebo k osobě a poměrům pachatele, se považuje za postačující postih právnické osoby (příp. i naopak).*
- 3) *Správní orgán by mohl rozhodnout o upuštění od uložení správního trestu za přešupek fyzické osoby, jestliže vzhledem k závažnosti přešupeku, okolnostem jeho spáchání nebo k osobě a poměrům pachatele, se považuje za postačující uložení správního trestu právnické osobě (příp. i naopak).*

NSS ve svém rozsudku dne 20. 4. 2010, č. j. 1 As 9/2008-133 v tomto ohledu zdůraznil, že „správní orgán ukládající pokutu za jiný správní delikt je povinen přihlédnout k osobním a majetkovým poměrům pachatele tehdy, pokud je podle osoby pachatele a výše pokuty, kterou lze uložit, zřejmé, že by pokuta mohla mít likvidační charakter, a to i v případech, kdy příslušný zákon osobní a majetkové poměry pachatele v taxativním výčtu hledisek rozhodných pro určení výše pokuty neuvádí“.

4 OBJEKTIVNÍ ODPOVĚDNOST A LIBERAČNÍ DŮVODY

I přes to, že účinností PřesZ byl rozšířen obsah pojmu „přestupek“, kdy vedle dřívějších přestupků nyní zahrnuje i správní delikty, nestanovuje jednotná pravidla pro všechny nynější přestupky, zejména pokud se jedná o podmínky odpovědnosti za přestupek.

U nepodnikajících fyzických osob zákon, tak jako dříve, vyžaduje zavinění, obecně ve formě nedbalosti, pokud zákon výslovně nevyžaduje zavinění úmyslné. (25) Lze tedy říci, že se u nepodnikajících fyzických osob uplatňuje odpovědnost subjektivního principu. (9) Subjektivní odpovědnost do sebe zahrnuje odpovědnost za vlastní jednání osoby, zatímco odpovědností objektivní je odpovědnost, která je na jednání bezprostředně nezávislá, neboť jde o odpovědnost za výsledek. Na rozdíl od odpovědnosti objektivní, subjektivní princip vyžaduje prokázání předpokladu zavinění, tj. určitého vnitřního vztahu škůdce k jeho činu. (24)

U odpovědnosti za přestupek právnické osoby a podnikající fyzické osoby stejně jako v době před účinností nového PřesZ byla zachována odpovědnost objektivní, která připouští možnost zproštění odpovědnosti z důvodů, které zákon uvádí, tzv. možnost liberace. (25)

4.1 Objektivní odpovědnost právnické osoby za přestupek

Současná právní úprava odpovědnosti za přestupek je u právnických osob založena na objektivní odpovědnosti s možností zproštění viny v případě prokázání zákonem stanoveného liberačního důvodu stanoveného v § 21 PřesZ. Právnické osoby jsou uměle vytvořené subjekty, které nemohou projevit svůj psychický vztah ke svému jednání, jsou ale povinny a odpovědny za splnění povinností, které jsou jim ukládány. Od odpovědnosti právnických osob za správní delikt se odpovědnost za přestupek liší právě zejména tím, že je založena na odpovědnosti za zaviněné jednání fyzické osoby, zatímco odpovědnost právnické osoby je zásadně založena pouze na tom, zda byla nebo nebyla splněna povinnost, která byla právnické osobě uložena. To dokazuje i fakt, že samotné zavinění není obligatorním znakem skutkové podstaty přestupku.

Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 24. 1. 2008, č. j. 9 As 36/2007–59 tento závěr dále rozvedl následovně: „*Odpovědnost právnických osob a fyzických osob při výkonu podnikání nebo v souvislosti s podnikáním za správní delikt ve veřejném právu má převážně objektivní charakter a nastupuje naplněním skutkové podstaty příslušného deliktu. Obligatorním znakem skutkové podstaty správního deliktu právnické osoby (nebo fyzické osoby jako podnikatelského subjektu) tedy v naprosté většině případů není zavinění.*“

Objektivní odpovědnost je specifická v tom, že ke vzniku odpovědnosti za přešupek u právnické osoby postačí přičitatelné jednání fyzické osoby, která porušila stanovenou právní povinnost a tím naplnila znaky skutkové podstaty přešupku. Pro rozhodování správního orgánu není tedy podstatné, zda a jakým způsobem pachatel vnímal objektivní realitu nebo jak si určité skutečnosti představoval, dále také neposuzuje, jaká fakta v dané situaci znal nebo měl znát, ani zda chtěl nebo nechtěl vyvolat určitý výsledek. (18, s: 151)

Nový zákon o přešupcích rovněž upravuje možnost spáchání skutkového a právního omylu. Přešupkový zákon z roku 1990 právní úpravu omylu u správních deliktů neobsahoval. Nový přešupkový zákon jej zakotvil, aby nedocházelo k pochybnostem, zda je možné ustanovení o omylu použít analogicky dle trestního zákoníku. Nový přešupkový zákon však připouští užití ustanovení týkajících se omylu pouze v případě fyzických osob, jejichž odpovědnost je subjektivní, založena na zavinění. U právnických osob a podnikajících fyzických osob, jejichž odpovědnost je objektivní, nelze omyl aplikovat, neboť omyl je opakem zavinění. U omylu je zkoumáno, zda určité skutečnosti pachatel věděl, nevěděl nebo se mylně domníval a zde se měl omylu vyvarovat. Tyto otázky by byly bez ohledu na zaviněné jednání při uplatňování odpovědnosti irelevantní. (26, s: 154)

Správní orgán při svém rozhodování musí zjišťovat, za jakých okolností došlo k porušení nebo nesplnění stanovené povinnosti, komu a za jakých příčin ji právní úprava ukládá. Pro vznik odpovědnosti není třeba jen škodlivého následku, ale musí být zjištěno a prokázáno, že se osoba dopustila porušení konkrétní právní povinnosti. Proto objektivní odpovědnost nezahrnuje odpovědnost právnické osoby za protiprávní stav vyvolaný událostí, např. povodní, sesuvem půdy, vichřicí apod., vyšší mocí, neodvratitelným zásahem třetí osoby apod.

Důležité je ale zmínit, že u vzniklé objektivní odpovědnosti není vyloučeno posouzení materiálního znaku přešupku, tedy to, zda je protiprávní čin právnické osoby v daném konkrétním případě alespoň v minimálním stupni společensky škodlivý (zda není společenská škodlivost zanedbatelná), nesouvisí s tím, zda za něj bude právnická osoba odpovídat objektivně, tj. bez zavinění. (18, s: 151)

4.2 Absolutní odpovědnost a liberace právnické osoby za přešupek

Nová právní úprava odpovědnosti za přešupky zakotvila v ustanovení § 21 odst. 1 PresZ zproštění odpovědnosti právnické osoby za přešupek. Právnická osoba tedy za přešupek neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přešupku zabránila. V tomto ustanovení je tedy zákonodárcem zakotvena tzv. liberace právnické osoby. Vzhledem k tomu, že k vzniku odpovědnosti u právnické osoby není

vyžadováno zavinění jako obligatorní znak skutkové podstaty přestupku a k vyvození odpovědnosti stačí samotný fakt, že dojde k porušení či nesplnění povinnosti stanovené zákonem nebo na jeho základě, mohlo by dojít v mnoha případech k nepřiměřenosti v rámci správního trestání. Tyto povinnosti svým jednáním porušují fyzické osoby, které se považují za ty, jejichž jednání se právnické osobě přičítá. Takto postavená konstrukce současné právní úpravy s sebou ale nese riziko nepřiměřené tvrdosti, a dokonce až možné nespravedlnosti. Proto je tato nevhodná absolutní odpovědnost zmírněna stanovením obecně formulovaného liberačního důvodu. (26, s: 158)

Liberaci právnické osoby nelze zaměňovat s jednáním za některé z okolností vylučujících protiprávnost. Liberační důvod je konstruován tak, že ho lze aplikovat pouze na skutečnosti v rámci objektivní odpovědnosti. Samotné ustanovení § 21 odst. 1 PřesZ obsahuje dikci „vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat“. Právní úprava tedy zakládá povinnost maximalizovat úsilí, které je daná osoba objektivně schopna vynaložit. (18, s: 153)

Rovněž § 21 odst. 2 PřesZ stanovuje, že se právnická osoba nemůže odpovědnosti za přestupek zprostit, jestliže z její strany nebyla vykonávána povinná nebo potřebná kontrola nad fyzickou osobou, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje osobou, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, nebo nebyla učiněna nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení přestupku. Jedná se však o opatření, která mají preventivní účel a jsou pro právnickou osobu objektivně proveditelné. Může se tak jednat například o pravidelnou kontrolu zaměstnanců, průběžná školení nad povinný rámec, dále pak vydávání interních předpisů a postupů v rámci uskutečňovaných procesů nebo ochranu majetku a řízený interní audit jednotlivých oddělení v rámci subjektu. (18, s: 154) Dle judikatury Nejvyššího správního soudu „je nutné prokázat, že subjekt provedl veškerá technicky možná opatření vhodná k zabránění protiprávního stavu.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2017, čj. 1 As 163/2016-76)

Správní orgány v rámci řízení zkoumají, zda byla nebo nebyla naplněna zákonná podmínka pro upuštění od případného trestu a musí rozhodovat na základě okolností konkrétního případu. Rozhodné skutečnosti musí být v rámci řízení řádně dokázány a samotné důkazní břemeno leží na právnické osobě, která je v postavení obviněného. K tomu, aby byla uplatněna možnost liberace, není třeba výslovné žádosti či návrhu, postačí začlenění liberačního důvodu do obhajoby v průběhu řízení. Prokázání liberačního důvodu vede ke zproštění odpovědnosti za přestupek a správní orgán řízení zastaví, a to dle § 86 odst. 1 písm. a) PřesZ, neboť skutek, o kterém se vede řízení, není přestupkem. (18, s: 154-155)

Aby mohlo dojít k liberaci právnické osoby, musí být požadovaná péče prokazatelně vynaložena již před spácháním přestupku. Aby mohlo dojít ke zproštění odpovědnosti musí dojít nejen k formálnímu, ale také k faktickému plnění preventivních a kontrolních opatření. (18, s: 155)

Předchozí tvrzení dokládá i následující znění rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 14.8.2015, č.j. 5 As 10/2015-27, kdy potvrzuje, že běžné poučení zaměstnance není postačující ke splnění podmínky liberace a zabezpečení povinného školení zaměstnanců neslouží jako dostatečný argument k uplatnění liberačního důvodu „...doložení splnění povinností tím, že byl řidič ze strany zaměstnavatele poučen a byl povinen dodržovat platné právní předpisy, nepostačuje ke zproštění odpovědnosti za správní delikt. Stěžovatel se nemůže zprostit své odpovědnosti odkazem na porušení povinností vlastními zaměstnanci, případně osobami, které při výkonu své činnosti používá. Účelem ustanovení obsahujícího liberační důvod je zabránění sankce ve zcela výjimečných případech, kdy by její uložení odporovalo jejímu smyslu. Připuštěním navrhovaných liberačních důvodů (zabezpečení povinného školení řidičů) by mohlo být liberační ustanovení aplikováno ve velkém množství případů, a ztratilo by tak povahu výjimky z obecného pravidla, což by znamenalo ohrožení veřejného zájmu. Značné překročení stanovených hodnot zjištěných při vážení vozidla poškozuje síť pozemních komunikací, ale rovněž ohrožuje zdraví a život účastníků silničního provozu.“

Dále může jako příklad ze soudní praxe posloužit rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 21. 11. 2018, č. j. 31 A 103/2016-154, kdy bylo rozhodováno o žalobě proti rozhodnutí ze dne 4. 8. 2016, č. j. SZPI/AO787-37/2015 žalované Státní zemědělské a potravinářské inspekce, ústřednímu inspektorátu žalobcem Vinařství U Kapličky s. r. o.

Rozhodnutím Státní zemědělské a potravinářské inspekce, Inspektorátu v Brně byl žalobce shledán vinným ze spáchání správních deliktů podle § 39 odst. 1 písm. ff) zákona č. 321/2001 Sb., o vinohradnictví a vinařství, ve znění účinném do 31. 3. 2017 a byla mu uložena pokuta ve výši 2 100 000 Kč a povinnost uhradit náklady laboratorního rozboru ve výši 86 420 Kč. Správních deliktů se měl žalobce dopustit tím, že uváděl do oběhu vína, země původu Moldávie, jež byl podrobena nepovoleným ekologickým postupům.

Žalobce v obsahu žaloby zdůrazňoval, že dostal požadavkům právních předpisů, jelikož obchodoval pouze s vínem, jehož bezvadnost byla potvrzena dokumentem schváleným Evropskou unií. Žalobce tedy tvrdí, že vynaložil požadované úsilí, aby k porušení povinnosti nedošlo. Žalovaný argumentoval tím, že odpovědnost za dodržení požadavků, které kladou právní předpisy, je plně na žalobci jako provozovateli potravinářského podniku a jeho protiprávní jednání nespočívalo ve výrobě, ale v uvedení produktů na trh. Rovněž žalovaný

konstatoval, že se žalobce dopustil jiného správního deliktu, u něhož je uplatňována objektivní odpovědnost jakožto odpovědnost za výsledek, kde není třeba prokazovat zavinění. Rovněž uvedl, že pro uplatnění liberace žalobce neprokázal aktivní činnost nad rámec svých zákonných povinností. Ve světle úvah NSS je nutno uzavřít, že se žalobce nemohl zprostit odpovědnosti za správní delikt tím, že se spoléhal na doklad V I 1, neboť ten je toliko dokladem potřebným pro legální dovoz vína.

Opětovně tedy soudní praxe potvrzuje, že ke splnění podmínek ke zproštění odpovědnosti za přestupek není dostačující pouze splnění zákonných povinností subjektu k provozování jeho činnosti, ale je nutné vynaložit veškerou péči, kterou lze. Pokud by tomu tak nebylo, mohlo by docházet k zneužívání institutu liberace a k ponížení jeho významu.

Dle Práškové (2017, s. 156-157) pak důvodem k liberaci také nejsou následující skutečnosti:

- ekonomické problémy, nepříznivá finanční situace subjektu, druhotná platební neschopnost, problémy s dodávkou zboží, chování obchodních partnerů apod.,
- organizační záležitosti v rámci subjektu, např. změna pracovníka daného úseku, problémy se zaváděním nového softwaru, dovolená odpovědného zaměstnance, nedostatek kvalifikovaných pracovníků,
- absentující úřední povolení, oprávnění apod., neznalost zákona i jiných právních předpisů, subjektivní přesvědčení o legitimitě svého postupu, přesvědčení jednání v dobré víře, informace poskytnutá úředníkem,
- malá velikost provozovny nebo podniku a z toho plynoucí nepříznivé podmínky konkrétního podnikatele,
- tvrzení, že klientovi nevznikla újma, protože si zákazníci nestěžovali.

„Vynaložení nutné péče je nutno posuzovat objektivně a požadovat pouze taková opatření, která jsou teoreticky i prakticky možná. Požadavky by neměly být bezbřehé, nepřiměřené a ekonomicky neúnosné. V žádném případě pak nelze souhlasit s tvrzením, které někdy předkládá správní praxe, že právnícká osoba nevynaložila veškeré úsilí, protože ke správnímu deliktu došlo (s argumentem, že kdyby takové úsilí vynaložila, správní delikt by nebyl spáchán).“ (Prášková, 2017, str. 157-158)

5 PŘECHOD ODPOVĚDNOSTI NA PRÁVNÍHO NÁSTUPCE A DALŠÍ SPECIFIKA TRESTÁNÍ PRÁVNICKÝCH OSOB

Odpovědnost za přestupek nastává jen tehdy, jsou-li naplněny podmínky pro její vznik. Jestliže ale tyto podmínky nenastanou, jedná se o tzv. negativní podmínky odpovědnosti. Následně pak zaniká samotný odpovědnostní právní vztah, tedy právo uložit pachateli správní trest a rovněž povinnost pachatele uložený trest strpět. Důvodem zániku odpovědnosti jsou výhradně ty okolnosti, které nastaly až po spáchání daného přestupku, ale zároveň dříve, než je o nich pravomocně rozhodnuto před správním orgánem. Je důležité brát zřetel na fakt, že podmínky zániku odpovědnosti za přestupek jsou odlišné od okolností vylučujících protiprávnost. Procesními důsledky zániku odpovědnosti za přestupek jsou nemožnost zahájení řízení o přestupku a v případě, že již bylo řízení zahájeno, jeho zastavení. (18, s: 181)

Dle § 29 PřesZ mohou nastat celkem čtyři situace, za kterých odpovědnost zaniká. Jedná se o zcela přirozené okolnosti, jako je smrt fyzické osoby nebo zánik právnické osoby, která nemá právního nástupce, a dále pak uplynutím promlčecí doby či vyhlášením amnestie ve Sbírce zákonů, o které rozhoduje na základě svých pravomocí prezident republiky.

Na základě ustanovení § 23 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku je smrt fyzické osoby právní skutečností, se kterou je spojen zánik právní osobnosti a navazuje na něj též okamžik zániku odpovědnosti za přestupek. V případě, že nastanou okolnosti, za kterých musí člověka za mrtvého prohlásit soud dle § 26 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, musí ve svém rozhodnutí určit den, který platí za den smrti.

Dalším důvodem pro zánik odpovědnosti za přestupek je zánik právnické osoby, nemá-li právního nástupce. První fází, než dojde k samotnému zániku subjektu, je zrušení, které může nastat z různých důvodů, např. uplynutím doby, na kterou byla zřízena, v důsledku vlastního právního jednání apod. Právnická osoba zaniká dnem výmazu z veřejného rejstříku, v některých případech skončením likvidace. Zánikem je ukončena její právní existence a tímto okamžikem ztrácí právní osobnost dle § 118 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. S tímto okamžikem rovněž zaniká její odpovědnost za přestupek.

Právnická osoba může zaniknout buď bez právního nástupce, nebo s právním nástupcem, tedy bez likvidace. Objevují se ale i výjimky, kdy se likvidace neprovádí, a to i přes skutečnost, že zaniká bez právního nástupce. Tyto výjimky nastávají v souvislosti s okolnostmi insolvenčního řízení. (26, s: 161) Má-li subjekt svého právního nástupce, jinými slovy univerzálního sukcesora, přechází odpovědnost za přestupek právě na něj. Pokud nastane situace, kdy je právních nástupců několik, přechází na ně odpovědnost za přestupek v takové míře, jako by

každý z nich spáchal přestupek sám. Toto tvrzení vyplývá na základě ustanovení § 33 PřesZ. Nástupnictví v rámci odpovědnosti za přestupek je možné pouze v případě univerzální sukcese, kdy jiná osoba nebo více osob, nastupují do veškerých práv a povinností dané právnické osoby. Dalším druhem nástupnictví je singulární sukcese, kdy jiná osoba nastupuje jen do určitých práv či povinností. K tomuto právnímu nástupnictví obvykle dochází právním úkonem oprávněného, např. prodejem věci, nebo také na základě správního aktu, např. vyvlastněním. (18, s: 192-194)

Právní nástupnictví slouží k tomu, aby bylo předejito situacím, kdy se právnická osoba záměrným zánikem vyhýbá odpovědnosti za spáchaný přestupek. Jak konstatoval samotný Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 29. 5. 2009, č. j. 5 Afs 17/2008–299 „*V případech, kdy došlo k zániku soutěžitele, právnické osoby, dospěl ESD, resp. SPS k závěru, že je třeba identifikovat takového jeho nástupce, jenž je odpovědný nejen za spáchání deliktu, ale rovněž nese odpovědnost spojenou s uložením sankce za předmětné protisoutěžní jednání. Stěžejní ideou je nepřípustnost situace, kdy by zánikem soutěžitele, jenž se dopustil protisoutěžního deliktu, tento, má-li nástupce, unikl své odpovědnosti, resp. takové jednání by tedy zůstalo nepotrestáno.*“

Dříve totiž právní úprava nepřipouštěla přechod deliktní odpovědnosti na právního nástupce a docházelo tak k častým účelovým přeměnám právnické osoby. Subjekt se tak vyhnul povinnosti týkající se uložené sankce za spáchaný přestupek. Tvrzení lze doložit konkrétním příkladem v rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 4. 1996, sp. zn. 6 A 103/94, jenž konstatoval „*rozhodnutí o pokutě za správní delikt je rozhodnutím konstitutivního charakteru; povinnost pokutu platit vzniká ex nunc právní mocí rozhodnutí, kterým se pokuta ukládá. Zanikne-li v průběhu řízení právnická osoba, se kterou bylo řízení o uložení pokuty za správní delikt vedeno, nelze pokutu uložit jejímu právnímu nástupci, a to i kdyby přejímal všechna práva a povinnosti v okamžiku zániku svého právního předchůdce existující.*“

Jako opatření proti výše uvedenému nabyl dne 1. 9. 2009 účinnosti zákon č. 155/2009 Sb., kterým se změnil zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Tímto okamžikem došlo k první úpravě právního nástupnictví v oblasti správního trestání, a to nově vloženým ustanovením § 22b odst. 6, dle kterého „*Odpovědnost právnické osoby za správní delikt přechází na právního nástupce této osoby jen tehdy, pokud právní nástupce nejpozději v okamžiku vzniku právního nástupnictví věděl nebo vzhledem k okolnostem a k svým poměrům mohl vědět, že se právnická osoba před vznikem právního nástupnictví dopustila jednání, které naplnilo znaky správního deliktu.*“ Zákon také v § 22b odst. 8 upravoval zánik právnické osoby v době po nabytí právní moci

rozhodnutí o správním deliktu, který tato osoba spáchala, a to následovně „*Zanikla-li právnická osoba, která správní delikt spáchala, až po nabytí právní moci rozhodnutí, jímž jí byla za tento správní delikt uložena pokuta, přechází povinnost tuto pokutu zaplatit na právního nástupce zaniklé právnické osoby. Je-li právních nástupců více, odpovídají za zaplacení pokuty společně a nerozdílně.*“

K výše uvedeným ustanovením se později připojily i další právní normy upravující deliktní způsobilost právnických osob. Lze zmínit např. zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejich zneužití nebo třeba zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů. (18, s: 194)

5.1 Zákaz zrušení, zániku, nebo přeměny obviněné právnické osoby

Jedná se o zcela nový zajišťovací institut, který ve zkratce zabraňuje právnické osobě jako pachateli, aby se svým zánikem, zrušením nebo přeměnou zbavila odpovědnosti za spáchaný přestupek. Tento institut byl zařazen do § 84 PřesZ, aby nedocházelo k zániku účastníka řízení, jež je důvodem pro zastavení správního řízení. Tento zákaz výrazně ovlivňuje postavení obviněné právnické osoby a má v podstatě dvě základní funkce. První funkce slouží k tomu, aby ostatní účastníci řízení mohli dostat svého práva, např. práva na náhradu škody a druhá slouží k naplnění principu legality. (26, s: 201)

Institut zakotvený v § 84 PřesZ sice nezaručí, že obviněný bude v průběhu řízení řádně spolupracovat nebo že splní uložený správní trest, ale zajistí nutnou podmínku, aby mohlo správní řízení o přestupku vůbec probíhat. Zákaz zrušení, zániku a přeměny právnické osoby omezuje pouze soukromoprávní jednání právnické osoby, jehož cílem je její zánik, nikoliv ale např. rozhodnutí soudu o zrušení subjektu. Správní orgán se také zdrží vydání zákazu, pokud je subjekt obviněn pouze z přestupku, který je bagatelní. V případě, že správní orgán zákaz vydá a důvody zákazu pominou, správní orgán vydaný zákaz zruší. (26, s: 201)

V souvislosti s udělením zákazu vydá správní orgán rozhodnutí, které oznámí. Právnická osoba, proti které zákaz směřuje, se může odvolat. O zákazu výmazu právnické osoby je povinně informován orgán veřejné moci, který je příslušný k vedení evidence právnických osob. Tuto informaci příslušný orgán eviduje až do té doby, dokud nedojde k ukončení řízení o přestupku, včetně jeho zastavení a splnění všech povinností, které byly subjektu rozhodnutím o přestupku pravomocně uloženy. Samotný zákaz se ruší rozhodnutím příslušného správního orgánu. (26, s: 201)

5.2 Promlčecí doba

V dřívější právní úpravě byl institut promlčecí doby stanoven pouze pro přestupky páchané fyzickými osobami. Nyní ale nová právní úprava zahrnuje promlčecí dobu i pro přestupky páchané právnickými osobami. Na základě § 30 PřesZ dělíme promlčecí dobu na 1 rok, nebo 3 roky, pokud jde o přestupek, za který je zákonem stanovena sazba pokuty s horní hranicí alespoň 100 000 Kč. Tyto dvě základní délky promlčecí doby může doplnit zvláštní zákon, který může obsahovat zvláštní úpravu spočívající v prodloužení či zkrácení promlčecí doby. V případě, že je zvláštním zákonem stanovena horní hranice sazby jinak než fixně, tedy např. procentem, podílem nebo násobkem a zvláštní zákon výslovně neupraví délku promlčecí doby, použije se ustanovení § 30 písm. a) PřesZ s délkou promlčecí doby 1 rok. (11, s: 29-30) Podle § 32 odst. 3 PřesZ dále platí, že v případě, že byla promlčecí doba přerušena, odpovědnost za přestupek zaniká nejpozději 3 roky od spáchání; jde-li o přestupek, za který zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž horní hranice je alespoň 100 000 Kč, odpovědnost za přestupek zaniká nejpozději 5 let od jeho spáchání.

Zde je nutné ohlédnouti za dřívější právní úpravou, neboť podle přestupkového zákona jiné správní delikty neměly společnou úpravu odpovědnosti na rozdíl od přestupků, jejichž pachatelem byla fyzická osoba. Plynutí času jako okolnost vedoucí k zániku odpovědnosti byla vyjádřena v jednotlivých zákonech, a to různými způsoby. Lhůta byla stanovena pro zahájení řízení o uložení pokuty za správní delikt a v některých případech byla stanovena i lhůta k jejich projednání. Obecně však institut promlčení jako zánik odpovědnosti za správní delikt u jiných správních deliktů neexistoval. Nová právní úprava je pro pachatele jako právnickou osobu příznivější, neboť na rozdíl od dřívější právní úpravy, která stanovovala pouze lhůty pro zahájení řízení o uložení pokuty a dále nestanovovala horní časovou hranici, po kterou mohl být přestupek projednán. Nová právní úprava již promlčecí dobu stanovuje a uplynutím této doby musí být přestupek *ex offio* odložen a v případě, že již bylo zahájené řízení o přestupku, musí jej *ex offio* zastavit. (21, s: 368-369)

Uplynutím promlčecí doby nezaniká pouze nárok, tedy uplatitelnost práva na potrestání pachatele, ale samotné právo státu nebo jiného subjektu vyslovit vinu a uložit pachateli trest za spáchaný přestupek. Samotné promlčení má důvody hmotněprávní i procesní. (18, s: 182-183) Jak uvádí H. Prášková (2017, s. 183) hmotněprávním důvodem je zánik zájmu na stíhání pachatele po uplynutí určité doby, neboť negativní dojem z protiprávního činu postupně mizí, nelze již zcela naplnit účel trestu, uplynutím času se osoba pachatele mění a pokud nespáchá v promlčecí době další delikt, má se za to, že se zřejmě napravil. Důvodem procesním je pak

zánik možnosti provést řádné dokazování. Institut promlčecí doby má dále přispět k rychlému jednání správního orgánu, který se má soustředit na postih jednání, která jsou aktuální.

Důležitý je ale samotný fakt, že zánikem odpovědnosti nezaniká samotné protiprávní jednání, protiprávní charakter skutku a ani skutečnost, že pachatel daný přestupek spáchal. (18, s: 183)

Vzhledem ke značným odlišnostem v předešlé a současné právní úpravě vymezující oblast přestupků, zákonodárce do nové právní úpravy zahrnul v § 112 PřesZ náležitá přechodná ustanovení týkající se lhůt pro zánik odpovědnosti. Odpovědnost za přestupky a dosavadní jiné správní delikty, s výjimkou disciplinárních deliktů, se posoudí podle dříve platné právní úpravy, pokud k jednání zakládajícímu odpovědnost došlo přede dnem nabytí účinnosti nového přestupkového zákona. Dle nového přestupkového zákona se posoudí jen tehdy, jestliže to je pro pachatele příznivější. Dosavadní lhůty se ode dne nabytí účinnosti nového přestupkového zákona nepoužijí, odpovědnost za přestupek a dosavadní jiný správní delikt však nezanikne dříve, než by uplynula některá ze lhůt, pokud k jednání zakládajícímu odpovědnost došlo přede dnem nabytí účinnosti PřesZ. (18, s: 184)

Této problematice se blíže ve svém rozhodnutí věnoval Krajský soud v Praze dne 4. 3. 2020, č. j. 45 A 44/2017. Žalobce napadl žalobou rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 1 2017, čj. 081096/2015/KUSK/DOP/ZAV, sp. zn. 081096/2015/KUKS/2 a domáhal se jeho zrušení. Správní orgán I. stupně totiž uznal žalobce vinným ze spáchání správního deliktu podle § 125f odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o silničním provozu“), za což mu byla uložena povinnost uhradit pokutu. Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného v celém rozsahu. Mimo jiné žalobce namítl, že se žalovaný vůbec nezabýval tím, zda pro něj nebyla příznivější právní úprava, která nabyla účinnosti v době projednávání správního deliktu. Soud se z moci úřední zabýval otázkou, zda pozdější právní úprava odpovědnosti za projednávaný správní delikt obsažená v zákoně o odpovědnosti za přestupky, která vstoupila v účinnost v průběhu soudního řízení, není k žalobci příznivější. Podle čl. 40 odst. 6 Listiny se trestnost činu posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl projednáván čin spáchán. Pozdějšího zákona se použije, jestli je to pro pachatele příznivější. *„Podle právní úpravy účinné v době vydání napadeného rozhodnutí nebyl správní delikt promlčen. Dne 1. 7. 2017 vstoupil v účinnost zákon o odpovědnosti za přestupky a zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích. Správní delikt provozovatele vozidla je nově pojímán jako přestupek. Byl novelizován § 125e zákona o silničním provozu tak, že tento právní předpis již neobsahuje úpravu promlčení přestupků. Nově se proto na promlčení přestupku provozovatele vozidla užijí*

pravidla obsažená v § 30 až § 32 zákona o odpovědnosti za přestupky. Podle těchto pravidel činí promlčecí doba 1 rok, která počíná běžet dnem následujícím po dni spáchání přestupku (přestupek spáchán 20. 1. 2015). Promlčecí doba se dle § 32 odst. 2 písm. a) a b) zákona o odpovědnosti za přestupky přerušila oznámením o zahájení řízení o přestupku (dne 11. 3. 2015) a vydáním rozhodnutí, jímž byl obviněný uznán vinným (dne 15. 4. 2015). Přerušením promlčecí doby počíná běžet nová promlčecí doba. Posledním úkonem, který založil běh nové promlčecí lhůty, bylo vydání prvostupňového rozhodnutí dne 15. 4. 2015, promlčecí lhůta tak uplynula dne 15. 4. 2016. Žalobou napadené rozhodnutí bylo ovšem vydáno až dne 2. 1. 2017. Pokud by tedy byla na projednávanou věc aplikována ustanovení zákona o odpovědnosti za přestupky, byl by v průběhu řízení o odvolání přestupek (správní delikt) promlčen, tedy odpovědnost provozovatele vozidla by zanikla a odvolací správní orgán by nemohl prvostupňové rozhodnutí potvrdit, nýbrž by musel řízení o přestupku zastavit. Nová právní úprava je tedy s ohledem na konkrétní okolnosti projednávané věci pro žalobce příznivější, neboť výsledkem její aplikace na projednávaný případ je zánik odpovědnosti.“

6 SPRÁVNÍ TRESTY A OCHRANNÁ OPATŘENÍ

Úpravou správních trestů a ochranných opatření je v nejširším slova smyslu zajišťována ochrana veřejného řádu, společnosti a zároveň také každého jednotlivce před nežádoucími protiprávními činy. Ukládané správní tresty mají represivní i individuální funkci a rovněž působí jako generální prevence před pácháním společensky škodlivým protiprávním jednáním. (18, s: 198) Jeden z preferovaných cílů, které má odpovědnost právnických osob za přestupek přinést, je nepochybně prevence protiprávního jednání. Hrozbou sankce neboli správního trestu, by měly být právnické osoby motivovány k přijetí vhodných vnitřních regulačních procesů, které zajistí účinný dohled vedení nad jednáním zaměstnanců. Jedním z nepsaných principů je ten, že náklady právnické osoby spojené s porušením práva by měly být vyšší než náklady spojené s jeho dodržováním. (16, s: 4)

Dle zásady *nulla poena sine lege*, veškeré správní tresty a také podmínky, za kterých mohou být ukládány, jsou stanoveny na základě zákona a zároveň musí být respektovány práva a svobody, které jsou zaručeny prameny s vyšší právní silou. (18, s: 198)

6.1 Přiměřenost správního trestu

Při rozhodování o uložení správního trestu za spáchaný přestupek postupuje příslušný správní orgán dle zásad týkajících se ukládání trestů, jejich účelem je zabezpečit účinnou ochranu zájmů a hodnot, které jsou společností i jednotlivci uznávány, dále musí být druhy a výše správních trestů stanoveny na takové úrovni, aby odpovídaly povaze a závažnosti daného protiprávního jednání. Rovněž je nutné brát ohled na majetkové a jiné výhody, které pachatel spáchaním přestupku získal. Jak zdůraznil Krajský soud v Hradci Králové – pobočka Pardubice dne 4. 3.2020 ve svém rozsudku s č. j. 36 A 8/2019-63 „*pokud má být vynucování dodržování pravidel efektivní, musí být stanoven přiměřený trest za jejich porušení.*“

V samotné praxi se Krajský soud v Plzni dne 27. 2. 2020, č. j. 30 A 155/2018 k individualizaci trestu ve svém rozhodnutí vyjádřil následovně: „*Mezi hlediska individualizace trestu v dané věci patří zejména závažnost správního deliktu, význam chráněného zájmu, který byl správním deliktem dotčen, způsob spáchání správního deliktu, jeho následky a okolnosti, za nichž byl spáchán. Při posuzování konkrétní závažnosti správního deliktu není hlavním kritériem skutková podstata deliktu, nýbrž především intenzita skutkových okolností, s jakou došlo k porušení právem chráněných hodnot a zájmů v konkrétním případě.*“

Druh uloženého správního trestu musí vždy odpovídat typové závažnosti přestupku, pokuty nesmí být nepřiměřeně vysoké a musí zohlednit nižší typovou závažnost přestupků oproti trestným činům. Na druhé straně by však pokuty neměly být příliš nízké, aby byly způsobilé

odrazovat od protiprávního jednání. Přiměřené by mělo být i rozpětí, ve kterém lze sazbu pokuty uložit, neboť vysoké rozpětí nedostatečně vypovídá o typové závažnosti přestupku a ponechává nadměrný prostor pro správní uvážení. Důležité je také brát zřetel na účinky, které správní tresty způsobují. Správní trest uložený na nejnižší hranici nesmí mít likvidační následky pro pachatele. Správní orgán při ukládání trestu musí posoudit typovou závažnost přestupku a zhodnotit, zda spáchaný přestupek vede k významnému narušení nebo ohrožení výkonu veřejné správy anebo se jedná spíše „formální“ pochybení. (12, s: 15-18)

Přísnější správní trest by měl postihovat přestupky, jejichž spácháním dochází ke vzniku závažnějšího následku, k získání velkého majetkového prospěchu pachatele a dále také míru společenské škodlivost přestupku. Zásady tvorby právní úpravy také zdůrazňují, že za typově stejně závažná porušení stejných povinností by mělo být stanoveno stejné rozpětí pokuty, a to bez ohledu na to, jaký druh pachatele přestupek spáchá – právnická osoba, fyzická osoba, podnikající fyzická osoba. Samotná skutečnost, že pachatelem přestupku je právnická nebo podnikající fyzická osoba, bez dalšího nezvyšuje typovou závažnost přestupku. Stanovení přísnějšího rozpětí správního trestu pokuty pro právnické osoby a podnikající fyzické osoby je přípustné v situaci, kdy porušení povinnosti těmito subjekty je typově závažnější ve srovnání s porušením shodné povinnosti fyzickými osobami. (12, s: 15-18) Z tohoto důvodu obecně v praxi dochází k tomu, že zejména právnickým osobám bývají uloženy přísnější správní tresty oproti osobám fyzickým. Tento fakt tedy ale nelze přikládat samotnému postavení právnické osoby jako pachatele, nýbrž porušení povinnosti a následkům, které s sebou spáchání daného přestupku přináší.

Při ukládání správních trestů je v neposlední řadě rovněž nutné zachovávat zásadu humánnosti a respektování lidské důstojnosti, jež je zakotvena v čl. 7 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Tedy, že nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. (18, s: 198)

6.2 Druhy správních trestů

Oproti předchozí právní úpravě bylo nyní upuštěno od dosavadní terminologie a místo termínu „sankce“ v zákoně nalezneme pojem „správní trest“. Dřívější označení „sankce“ indikovalo na první pohled spojení s oblastí správního trestání, dokonce i Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy R (91) o správních sankcích doporučuje užívat pro oblast správního trestání termín „sankce“. (18, s: 198-199) K tomuto pohledu však H. Prášková (2017, s. 199) uvádí závažnou námitku, kdy podotýká, že pojem „sankce“ je termínem obecnějšího obsahu a právně teoreticky jde o jakékoli následky nezachování právní normy ve smyslu části její struktury. Dále

zdůrazňuje, že v případě trestu jde o specifické opatření státního donucení, ukládané za trestné jednání, které má represivní a preventivní účinek a které vyjadřuje společenské odsouzení činu i jeho pachatele a z tohoto důvodu je vhodnější použití termínu „správní trest“, který odlišuje správní trestní sankce od sankcí netrestní povahy.

Jednotlivé druhy správních trestů jsou v novém přestupkovém zákoně vymezeny taxativním způsobem. Zákon tedy v § 35 obsahuje výčet jednotlivých trestů, které správní orgány mohou v rámci správního řízení za spáchaný přestupek uložit. Jedná se o:

- napomenutí,
- pokuty,
- zákaz činnosti,
- propadnutí věcí nebo náhradní hodnoty,
- zveřejnění rozhodnutí o přestupku.

Dále zákon připouští možnost stanovení i jiného druhu trestu, a to na základě zvláštního zákona. Podoba správního trestu pak může být např. formou odejmutí licence, zrušení registrace či ve formě zákazu. Konkrétním příkladem může být třeba § 22a odst. 4 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, jež stanovuje, že za přestupek, kterého se právnická nebo podnikající fyzická osoba jako soutěžitel dopustila tím, že uzavřela dohodu mezi soutěžiteli, dále že jejich rozhodnutí sdružení a jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě vedlo k narušení hospodářské soutěže, což je zakázané a neplatné, může vést k tomu, že Úřad pro ochranu hospodářské soutěže spolu s pokutou uloží i zákaz plnění veřejných zakázek na dobu nejdéle 3 roky, není-li dále stanoveno jinak.

Nový přestupkový zákon také v § 36 ukládá možnost správní trest uložit samostatně nebo spolu s jinými správními tresty, ale napomenutí nelze uložit spolu s pokutou. Spolu s tímto ustanovením je pořád důležité mít na paměti i zásadu *ne bis in idem*, tedy právo nebýt souzen nebo potrestán dvakrát za tentýž čin. Tato zásada je na ústavní úrovni zakotvena v čl. 40 odst. 5 Listiny základních práv a svobod, podle kterého „nikdo nemůže být trestně stíhán za čin, pro který již byl pravomocně odsouzen nebo zproštěn obžaloby.“ „Povinnost ctít uvedenou zásadu dále plyne z mezinárodních závazků České republiky, zejména z čl. 4 odst. 1 protokolu č. 7 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (Úmluva), podle nějž nikdo nemůže být stíhán nebo potrestán v trestním řízení podléhajícím pravomoci téhož státu za trestný čin, za který již byl osvobozen nebo odsouzen konečným rozsudkem podle zákona a trestního řádu tohoto státu. Judikatura správních soudů obecně vychází z předpokladu, že uvedená zásada se

uplatňuje i ve správním trestání (srov. Např. rozsudek ze dne 10. 2. 2011, č. j. 9 As 67/2010–74). (Dle rozsudku NSS ze dne 9. 8. 2018, č. j. 1 As 222/2018–23)

Výše uvedené zkoumal ve svém rozsudku např. NSS, který uvedl „V souzené věci je soudu předložena k posouzení jediná otázka, zda odejmutí oprávnění řidiče taxislužby představuje druhou sankci za jednání, kterým byl stěžovatel uznán vinným rozhodnutím magistrátu a za který mu byla uložena pokuta a zákaz činnosti, a zda tedy došlo k porušení zásady ne bis in idem.“ (Dle rozsudku NSS ze dne 9. 8. 2018, č. j. 1 As 222/2018–23)

Dalším rozdílem, kterým se nová právní úprava od předešlé liší, je nezařazení trestu zákazu pobytu mezi výčet správních trestů. „Právní úprava zákazu pobytu byla poměrně komplikovaná, v praxi se příliš neosvědčila, nenaplnilo se očekávání přínosu této sankce. Kromě toho bylo sporné, zda takový zásah do svobody pohybu je přiměřený s ohledem na závažnost protiprávního jednání, zda nenahrazuje jiné, netrestní formy boje s drobnou kriminalitou a zda jsou cíle právní úpravy zákazu pobytu legitimní.“ (Prášková, 2017, s. 202)

6.3 Zveřejnění rozhodnutí o přestupku

Mezi správní tresty byl nově v § 50 PřesZ zařazen trest zveřejnění rozhodnutí o přestupku, který lze uložit jak právnické, tak fyzické osobě podnikající, stanoví-li tak zákon. Efektivnost uložení tohoto správního trestu dokládá samotná praxe ze zemí, kde je tento trest již uplatňován. (26, s: 174) Represivní účinek trestu se především dotýká dobré pověsti, dobrého jména a soukromí právnické nebo fyzické podnikající osoby, a proto při ukládání tohoto správního trestu musí správní orgán dbát na to, aby zásah do soukromí pachatele nebyl nepřiměřený povaze a závažnosti spáchaného přestupku. Jeden z důvodů, proč bylo zveřejnění přestupku zařazeno mezi správní tresty, byla nutnost informovat veřejnost o nekalých obchodních praktikách právnických nebo podnikajících fyzických osob. (18, s: 226)

Kromě zásahu do osobní sféry dochází udělením takového trestu obvykle i k narušení té majetkové, neboť pachatel přestupku je povinen nést náklady na zveřejnění rozhodnutí. Dalším faktorem ovlivňujícím finanční sféru pachatele může být odliv zákazníků, sponzorů či snížení konkurenceschopnosti s ohledem na pověst subjektu apod. Trest má v podstatě tedy dvojitý účinek, a to preventivní a ochranný. Preventivně totiž varuje jak před konkrétním protiprávním činem a jeho následky a zároveň chrání ostatní jednotlivce, popř. společnost před osobou jako pachatelem. (18, s: 226)

Od zveřejnění rozhodnutí o přestupku je nutné odlišit situace, kdy různé subjekty a správní orgány mají povinnost zveřejnit informace, které jsou pro společnost důležité nebo se jí přímo dotýkají. Jedná se o zákonem stanovenou povinnost informovat veřejnost o vzniklé situaci, jež

je obvykle důsledkem např. přírodních nebo společenských vlivů. V některých situacích může jít i o důsledky protiprávního jednání, které nenaplnilo znaky skutkové podstaty přestupku nebo jako přestupek nemůže být stíhán. (18, s: 227)

Konkrétním příkladem může být § 48a odst. 1 zákona č. 166/1999 Sb., zákona o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, který stanovuje „*Ústřední veterinární správa informuje veřejnost na základě výsledků státního veterinárního dozoru o zjištěných živočišných produktech, které nejsou zdravotně závadné, nebo živočišných produktech nevhodných k lidské spotřebě v souladu s čl. 10 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002.*“

Uložení správního trestu zveřejnění rozhodnutí o přestupku je možné pouze při splnění podmínek, které nový přestupkový zákon ukládá. Jak již bylo zmíněno, tento trest lze uložit pouze zákonem stanoveným druhům osob, tedy osobám právnickým a podnikajícím fyzickým osobám. Aby bylo zabráněno nepříznivým vedlejším efektům v okolí pachatele a přílišnému zásahu do jeho soukromí, nelze tento druh trestu uložit fyzické osobě nepodnikající. Zveřejněné rozhodnutí pak nesmí obsahovat takové údaje, které by umožnily identifikaci jiné osoby než pachatele. (18, s: 228)

Dále zákon ukládá, že rozhodnutí o přestupku lze zveřejnit až po nabytí právní moci. Zveřejňuje se pouze jeho výroková část, a to na úřední desce správního orgánu a na náklady pachatele ve sdělovacím prostředku, který správní orgán určí. Může se jednat např. o tisk, televizi, rozhlas, internet atd. Správní orgán rovněž určí lhůtu, ve které musí ke zveřejnění dojít. Dle § 50 odst. 2 PřesZ nesmí být kratší než 2 měsíce a zároveň delší než 6 měsíců od právní moci rozhodnutí. Během této doby je třeba zajistit zveřejnění na úřední desce příslušného orgánu a ve sdělovacím prostředku. Zveřejnění rozhodnutí na úřední desce správního orgánu provádí správní orgán, který rozhodnutí vydal v prvním stupni na vlastní náklady, a to nejméně po dobu 15 dnů a nejdéle po dobu 2 měsíců. (18, s: 229-230)

Z dikce ustanovení § 50 odst. 3 PřesZ vyplývá, že mezi způsoby zveřejnění rozhodnutí o přestupku nelze volit, nýbrž správní orgán musí rozhodnutí zveřejnit oběma způsoby. Volba je ponechána na určení konkrétního druhu veřejného sdělovacího prostředku, kdy bude záležet na okolnostech konkrétního případu a správní orgán tak určí, který sdělovací prostředek je nejvhodnější. Druh veřejného sdělovacího prostředku by měl být v rozhodnutí stanoven konkrétně, aby měl obviněný subjekt možnost bránit se odvoláním právě proti konkrétnímu druhu, a to zejména s ohledem na náklady zveřejnění, které musí pachatel uhradit. Správní orgán při volbě sdělovacího prostředku jistě zváží, který vybere, neboť bude značný rozdíl mezi náklady na zveřejnění v televizi s celoplošným vysíláním a tím místním či regionálním. Volbu druhu veřejného sdělovacího prostředku bude nejspíše dále ovlivňovat i skutečnost, že správní

orgán nese povinnost hradit prozatímní náklady plynoucí ze zveřejnění rozsudku a po samotném zveřejnění bude vynaložené náklady po pachateli vymáhat. (18, s: 230-231)

Samotnému využívání a ukládání tohoto správního trestu příslušnými orgány se budu blíže věnovat v poslední kapitole praktické části práce. Zaměřím se zejména na využívání tohoto institutu vybranými krajskými úřady za dobu účinnosti zákona č. 250/2016 Sb.

7 TRESTÁNÍ PRÁVNICKÝCH OSOB V APLIKAČNÍ PRAXI MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR

K analýze správního trestání právnických osob v aplikační praxi byl zvolen úsek Ministerstva životního prostředí České republiky, neboť právě zde dochází k páčání přestupků právnickými a podnikajícími fyzickými osobami. Přestupku se mohou tyto subjekty dopustit například i v oblasti přestupků proti občanskému soužití, ale jejich četnost není tak vysoká, aby byly využity k následující analýze. V rámci přestupků v oblasti životního prostředí lze snadno poukázat na nerovnost při ukládání trestů mezi právnickými a podnikajícími fyzickými osobami oproti osobám fyzickým, a to u konkrétních ustanovení, která jsou pro tyto subjekty srovnatelná či v celkovém objemu uložených pokut. Podnikatelské subjekty jsou regulovány veřejnoprávními normami a vynucování plnění stanovených povinností je součástí jejich podnikatelského rizika. Podnikatelské riziko zahrnuje veškerá rizika, se kterými se podnikatelské subjekty v rámci své činnosti setkávají a významně tak ovlivňují nejen jejich formu podnikání, ale působí i na náklady, zisk a samotný podnikatelský záměr. S rizikem je rovněž spojena hrozba samotné sankce, které si subjekty musí být vědomy, pokud svou činnost nevykonávají řádně. S podnikatelským rizikem také souvisí přísnost správních trestů, které jsou subjektům za spáchané přestupky ukládány. Toto tvrzení je podloženo následující analýzou.

Ministerstvo životního prostředí bylo zřízeno zákonem České národní rady č. 173/1989 Sb., o opatřeních v soustavě ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky dne 19. 12. 1989 k 1. 1. 1990 jako ústřední orgán státní správy ochrany přírody v České republice.

Dle § 19 odst. 2 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánech státní správy České socialistické republiky v platném znění (dále jen „kompetenční zákon“) je Ministerstvo životního prostředí ústředním orgánem státní správy pro ochranu přirozené akumulace vod, ochranu vodních zdrojů a ochranu jakosti povrchových a pozemních vod, pro ochranu ovzduší, pro ochranu přírody a krajiny, pro oblast provozování zoologických zahrad, pro ochranu zemědělského půdního fondu pro výkon státní geologické služby, pro ochranu horninového prostředí, včetně ochrany nerostných zdrojů a podzemních vod, pro geologické práce a pro ekologický dohled nad těžbou, pro odpadové hospodářství a pro posuzování vlivů činností a jejich důsledků na životní prostředí, včetně těch, které přesahují státní hranice. Dále je ústředním orgánem státní správy pro myslivost, rybářství a lesní hospodářství v národních parcích. Je rovněž ústředním orgánem státní správy pro státní ekologickou politiku, pro systém značení ekologicky šetrných výrobků a služeb a pro program

podporující dobrovolnou účast v systému řízení podniku a auditu z hlediska ochrany životního prostředí.

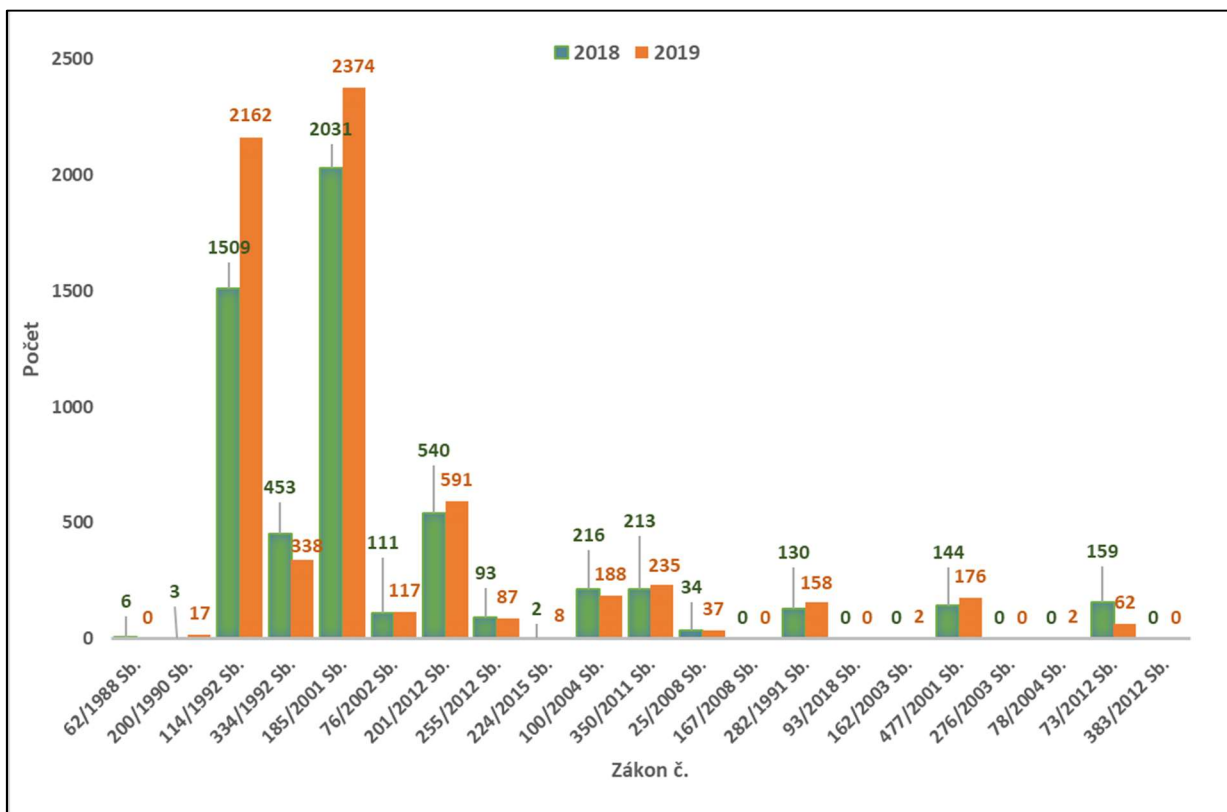
Dle § 79 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“), má Ministerstvo životního prostředí ve své působnosti například zpracování ve spolupráci s kraji prognózy a koncepce strategie ochrany přírody v ČR, koordinuje státní vědeckovýzkumnou činnost v oboru ochrany přírody a krajiny, zabezpečuje mezinárodní spolupráci ČR v oboru ochrany přírody a krajiny a mnohé další.

Stejně tak, jako jiné ústřední správní úřady, do jejichž působnosti náleží úsek státní správy, na němž došlo k porušení právní povinnosti zakládající odpovědnost za přešůpek, i Ministerstvo životního prostředí má povinnost dle § 110 odst. 1 PřesZ zpracovat každoroční přehled přešůpků. Tento přehled obsahuje zákonem stanovený taxativní výčet údajů, který musím být zveřejněn nejpozději do konce čtvrtého kalendářního měsíce roku následujícího po roce, pro jehož období se zpracovává. Těmito údaji jsou:

- počet podnětů k zahájení řízení o přešůpku,
- počet odložených věcí,
- počet zahájených řízení o přešůpku,
- počet zastavených řízení o přešůpku, včetně počtu řízení ukončených rozhodnutím o schválení dohody o narovnání,
- počet pravomocných rozhodnutí o uznání obviněného vinným ze spáchání přešůpku,
- počet a druhy uložených správních trestů, včetně jejich průměrné výměry,
- počet a druhy uložených ochranných opatření,
- počet pravomocných rozhodnutí, kterými bylo upuštěno od uložení správního trestu,
- počet pravomocných rozhodnutí, kterými byla mimořádně snížena výměra pokuty, a
- počet podaných odvolání, včetně způsobu, jakými o nich bylo pravomocně rozhodnuto.

V případě, že k projednávání přešůpků nejsou ústřední správní úřady nebo Ministerstvo vnitra sami příslušné, jsou orgány územních samospráv a jiné správní orgány příslušné k projednání přešůpků povinny nejpozději do konce třetího kalendářního měsíce po roce, pro jehož období se přehled zpracovává, poskytnout údaje ústředním správním úřadům, do jejichž působnosti daný úsek státní správy náleží.

Ministerstvo životního prostředí již zpracovalo a na webových stránkách zpřístupnilo celkem dva přehledy přestupků, a to konkrétně za kalendářní rok 2018 a 2019. Přestupky zaznamenané v těchto přehledech jsou řazené podle jednotlivých právních norem, podle nichž je o nich rozhodováno. Jedná se o 21 právních norem, dle kterých bylo za rok 2018 a 2019 celkem zahájeno 12 198 řízení o přestupku. V roce 2018 jejich počet dosahoval podstatně nižšího čísla, a to 5 644, zatímco v roce 2019 byl zaznamenán nárůst o 16,1 %, tedy celkem 6 554.

Obrázek 1: Graf znázorňující zahájená řízení o přestupku na úseku MŽP ČR v letech 2018 a 2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat MŽP ČR (13, 14)

Nejvyšší meziroční nárůst byl zaznamenán u řízení o přestupcích zahájených dle zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Dle § 1 je účelem tohoto zákona za účasti příslušných krajů, obcí, vlastníků a správců pozemků přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitostí forem života, přírodních hodnot a krás, k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji a dále vytvořit v České republice soustavu Natura 2000. Přitom je nutno zohlednit hospodářské, sociální a kulturní potřeby obyvatel a regionální a místní poměry.

Počet zahájených řízení o přestupku se navýšil o 653 jednotek a jedná se tak o 43,2% nárůst na celkový počet 2 162 řízení za rok 2019. V letech 2018 i 2019 bylo nejčastěji zahájeno řízení z důvodu porušení § 87 odst. 3 písm. n), dle kterého se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že vykonává ve zvláště chráněném území, označeném smluvně chráněném území, evropsky

významné lokality nebo ptačí oblasti činnost zakázanou nebo vykonává činnost, pro kterou je vyžadován souhlas orgánu ochrany přírody, bez tohoto souhlasu. Konkrétním příkladem může být rozsudek NSS ze dne 13. 5. 2020, č. j. 2 As 288/2018–45, kdy se osoba stala vinnou ze spáchání přestupku, neboť pachatel „*údajně v období od října do listopadu 2016 úmyslně odstranil vegetační kryt včetně dřevin a změnil původní konfiguraci, strukturu a povrch pozemku jeho překrytím betonem v podobě základové desky a zapuštěním sklepního prostoru, plastové jímky, drenáží a objektu s pultovou střechou typu srubu*“.

Rozhodnutím Správy Národního parku Šumava ze dne 24. 5. 2017, zn. NPS 05038/2017, SZ NPS 02162/2017/5 byl obviněný výrokiem D uznán vinným z přestupku podle § 87 odst. 3 písm. n) zákona č. 114/1992 Sb., neboť bez souhlasu orgánu ochrany přírody a krajiny v I. zóně CHKO Šumava na pozemku vykonal zakázanou činnost, pro kterou je takové povolení nutné. (67)

Výše zmíněný zákon specifikuje nejen příslušné přestupky, ale také výši správního trestu pokuty, kterou mohou příslušné orgány za spáchání přestupku uložit. Přestupky páchané fyzickými osobami jsou upraveny v § 87, přičemž právě odst. 4 konkrétně stanovuje maximální výši pokuty, kterou lze za daný přestupek uložit. Jejich výše je rozdělena podle stupně závažnosti spáchaného přestupku. Nejvyšší možná pokuta může být uložena za porušení § 87 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb., a to ve výši 100 000 Kč, přičemž § 87 odst. 5 stanovuje, že za přestupky v ochraně zvláště chráněných rostlin a živočichů, dřevin a památných stromů lze uložit pokutu až dvojnásobnou, pokud byly spáchány ve zvláště chráněných územích. Toto ustanovení tedy teoreticky zvyšuje možnost uložit pokutu až ve výši 200 000 Kč.

Rozdílné je rozpětí, ve kterém mohou být uloženy pokuty pro právnické a podnikající fyzické osoby. Ustanovení § 88 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb., rozděluje výše pokuty pouze do dvou „kategorií“, a to v rozmezí 0 - 1 000 000 a 0 – 2 000 000 Kč. Toto rozpětí je oproti běžné fyzické osobě ovlivněno podnikatelským rizikem, do kterého subjekty vstupují, když zahájí svou činnost. I z tohoto důvodu by tyto subjekty měly mít na paměti, že pokud spáchají přestupek, obvykle dochází k uložení přísnějšího správního trestu než u fyzických osob.

Tabulka 1: Průměrné výše pokut uložené dle zákona č. 114/1992 Sb. v roce 2018 a 2019

Subjekt	Rozpětí pokut	Průměrné pokuty v Kč	
		2018	2019
Fyzická osoba	0 - 10 000 Kč	1 793	2 405
	0 - 20 000 Kč	5 555	3 250
	0 - 100 000 Kč	3 430	1 597
PO, FO podnikající	0 - 1 000 000 Kč	20 972	19 737
	0 - 2 000 000 Kč	34 836	31 135

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MŽP ČR (13, 14)

Výše uvedená tabulka znázorňuje zákonem stanovené rozpětí pokut, které je možné danému subjektu za přestupek uložit a následně toto rozpětí srovnává se skutečnou průměrnou výší pokuty, jaká byla v daném roce za příslušný spáchaný přestupek uložena. Průměrná výše pokuty u fyzické osoby v rozpětí 0 – 20 000 Kč nezahrnuje průměrnou výši pokuty uloženou dle § 87 odst. 1 písm. f) zákona č. 114/1992 Sb. Z Tabulky 1 tedy vyplývá, že pokuty ukládané právnickým a podnikajícím fyzickým osobám jsou skutečně několikanásobně vyšší než pokuty ukládané fyzickým osobám, avšak jejich výše ani z daleka nesahá k jejich možnému maximu. Z těchto dat lze vyvodit závěr, že správní tresty ukládané příslušnými orgány bývají mírné, a dokonce se většina uvedených průměrů v roce 2019 oproti roku 2018 snížila.

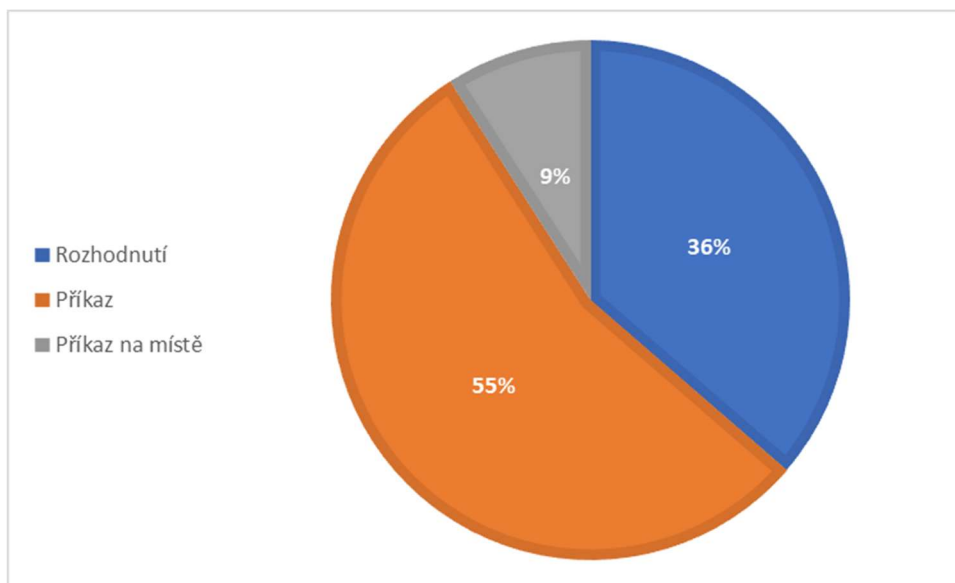
K dalšímu porovnání správního trestání u právnických a podnikajících fyzických osob oproti běžným fyzickým osobám, lze uvést výši uloženého trestu pokuty za přestupek spáchaný dle § 87 odst. 2 písm. e) zákona č. 114/1992 Sb., kdy se fyzická osoba dopustí přestupku také tím, že poškodí nebo bez povolení pokácí dřevinu rostoucí mimo les. Za spáchání tohoto přestupku fyzickou osobou byla v roce 2018 uložena průměrná pokuta ve výši 3 140 Kč, zatímco srovnatelný přestupek spáchaný právnickou či podnikající fyzickou osobou dle § 88 odst. 1 písm. c) zákona č. 114/1992 Sb., dle kterého se dopustí přestupku tím, že poškodí nebo zničí bez povolení dřevinu nebo skupinu dřevin rostoucích mimo les, byla v témže roce uložena průměrná pokuta ve výši 18 177 Kč.

Obrázek č. 1 dále zaznamenává druhý nejvyšší nárůst v počtu zahájených řízení o přestupku u přestupků evidovaných dle zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů (dále jen „zákon o odpadech“), kde došlo ke změně z 2 031 na 2 374. U přestupků evidovaných podle některých zákonů zůstal stav oproti předchozímu roku nezměněn, jedná se konkrétně o zákon č. 167/2008 Sb., zákon č. 93/2018 Sb., zákon č. 276/2003 Sb. a zákon č. 383/2012 Sb.

7.1 Přestupky spáchané dle zákona č. 114/1992 Sb. v roce 2018

Celkový počet zahájených řízení o přestupku se v roce 2018 dle zákona č. 114/1992 Sb. vyšplhal na počet 1 509. Těch, které se ale týkaly přestupků právnických a podnikajících fyzických osob bylo 332. Z celkového počtu tedy tyto přestupky tvořily pouhých 22 %.

Počet pravomocných rozhodnutí o uznání obviněného vinným ze spáchání přestupku činil 1 373 a v návaznosti na zahájená řízení o přestupku, i zde se počet rozhodnutí o přestupku týkající se právnických a fyzických podnikajících osob ustálil na čísle 330.

Obrázek 2: Graf znázorňující rozhodnutí o přestupku právnických a fyzických podnikajících osob v % v roce 2018

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat MŽP ČR (13)

Z Obrázku 2 vyplývá, že nejčastěji dochází k rozhodnutí příkazem. Příkaz upravuje § 90 PřesZ, dle kterého může správní orgán o přestupku rozhodnout příkazem, kterým lze uložit správní trest napomenutí, pokuty, zákazu činnosti, nebo propadnutí věci či náhradní hodnoty. Příkazem nelze rozhodnout v řízení zahájeném se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku, o nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení, nebo má-li být uložen správní trest mladistvému, vyjma správního trestu pokuty ukládaného příkazem na místě, nebo osobě s omezenou svéprávností. Příkazem bylo tedy v roce 2018 rozhodnuto o přestupku právnických nebo podnikajících fyzických osob dle zákona č. 114/1992 Sb. ve 180 případech.

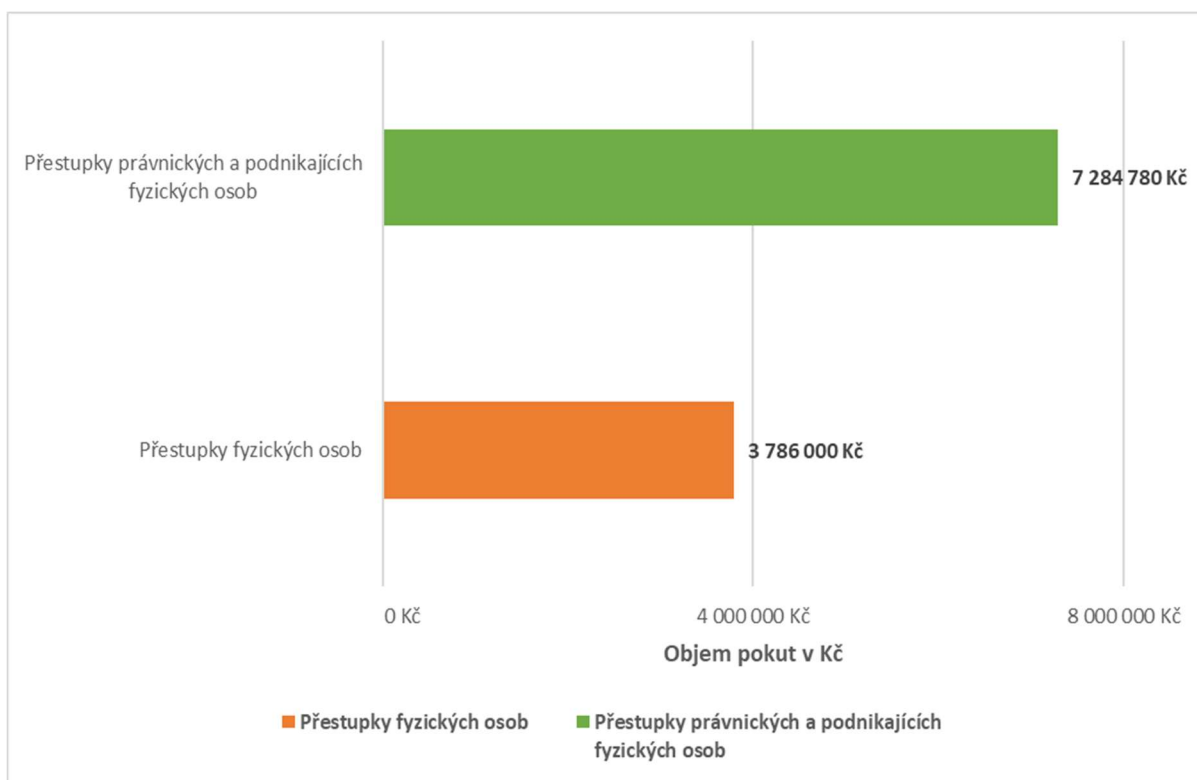
Ke komparaci způsobu pravomocných rozhodnutí oproti roku 2019 lze využít následující tabulku. Ta sleduje počty pravomocných rozhodnutí dělených dle jednotlivých druhů rozhodnutí, konkrétně na rozhodnutí, příkaz a příkaz na místě. Ve sledovaných letech došlo k nárůstu o 75 pravomocných rozhodnutí, tedy o 22,7 %.

Tabulka 2: Počet pravomocných rozhodnutí o uznání právnické nebo fyzické podnikající osoby za vinnou ze spáchání přestupku v letech 2018 a 2019

Pravomocná rozhodnutí	Rok	
	2018	2019
Rozhodnutí	120	126
Příkaz	180	207
Příkaz na místě	30	72
Celkem	330	405

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat MŽP ČR (13, 14)

Dále bylo v roce 2018 uděleno celkem 1 075 správních trestů pokuty. Celková výměra pokut činila 11 070 780 Kč. Z této sumy náleželo 7 284 780 Kč pokutám, které byly vyměřeny právnickým a fyzickým podnikajícím osobám ve 311 případech. Zbylé 3 786 000 Kč náleželo pokutám vyměřeným za přestupky fyzických osob.

Obrázek 3: Graf znázorňující celkové sumy pokut dělené dle druhu subjektu za rok 2018

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat MŽP ČR (13)

Nejčastěji byl správní trest pokuty uložen právnickým a podnikajícím fyzickým osobám dle zákona 114/1992 Sb. za porušení § 88 odst. 1 písm. c), dle kterého se tyto osoby dopustí přestupku tím, že poškodí nebo zničí bez povolení dřevinu nebo skupinu dřevin rostoucích

mimo les. K tomuto porušení došlo ve 181 případech a celková výměra pokut činila 3 289 980 Kč.

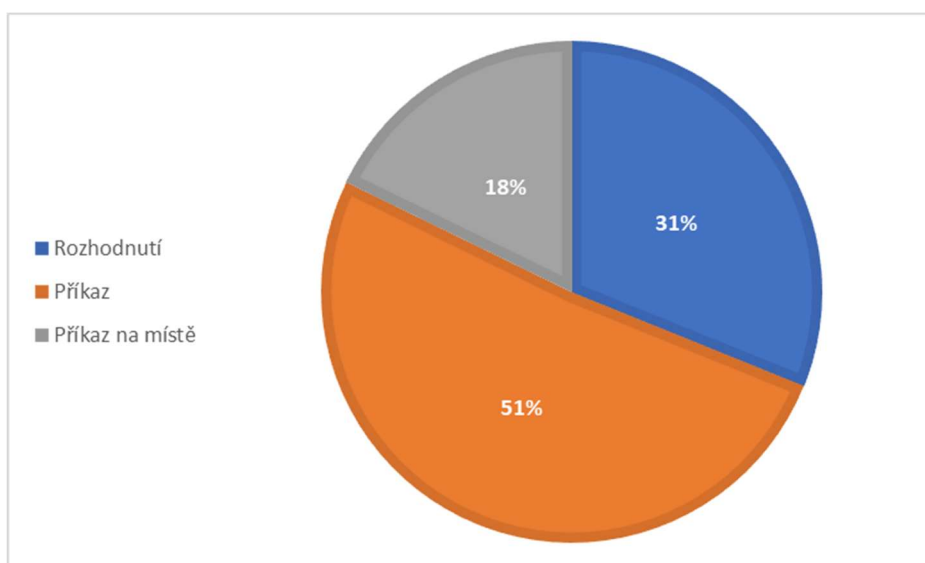
Nejvyšší průměr vyměřeného správního trestu pokuty uložené právníckým a podnikajícím fyzickým osobám byl 165 000 Kč. Takto vysoký správní trest pokuty byl těmto osobám uložen ve dvou případech za porušení § 88 odst. 2 písm. d) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, dle kterého se právnícká nebo podnikající fyzická osoba dopustí přestupku tím, že zničí jedince zvláště chráněného druhu rostlin buď přímo nebo nedovoleným zásahem do jejich prostředí.

7.2 Přestupky spáchané dle zákona č. 114/1992 Sb. v roce 2019

Celkový počet zahájených řízení o přestupku v roce 2019 činil 2 162. Přestupků právníckých a podnikajících fyzických osob bylo zaznamenáno celkem 424. Z celkového počtu tedy tyto přestupky tvořily pouhých 19,5 %. Poměr přestupků fyzických osob oproti přestupkům právníckých a podnikajících fyzických osob se meziročně snížil, i když celkový počet zahájených řízení o přestupku stoupl.

Evidence přestupků rovněž zaznamenává údaje o počtu pravomocných rozhodnutí o uznání obviněného vinným ze spáchání přestupku. V roce 2019 byl celkový počet těchto rozhodnutí 1 210, z nichž se 405 rozhodnutí týkalo právníckých a fyzických podnikajících osob.

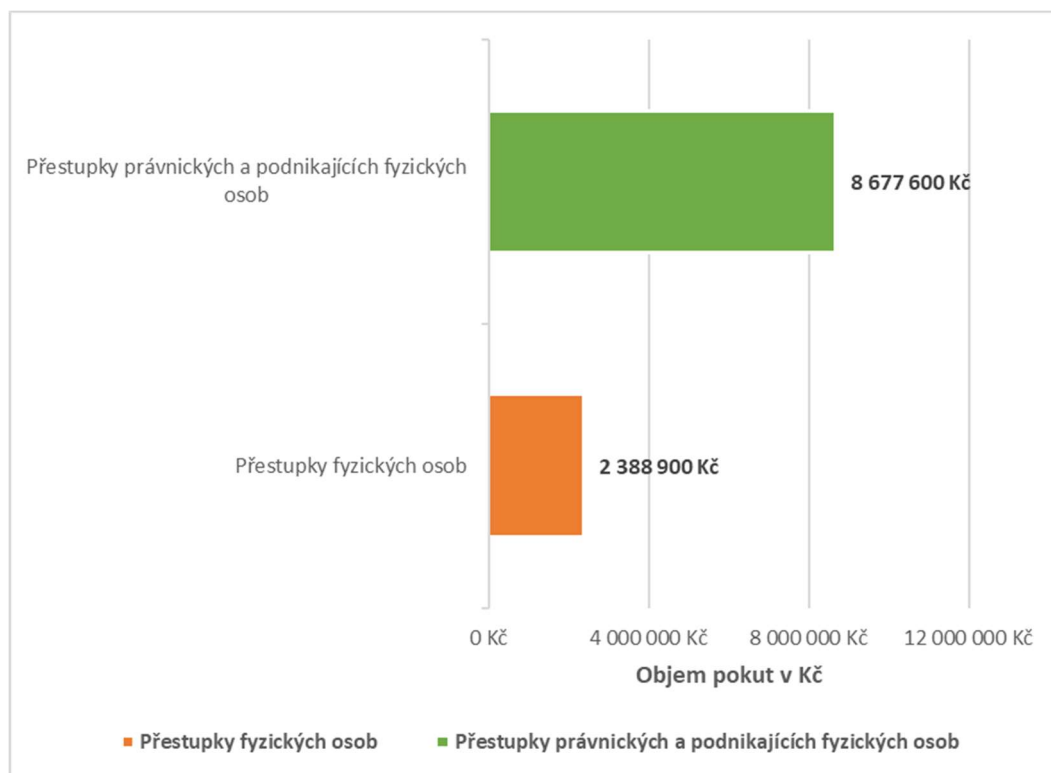
Následující Obrázek 5 znázorňuje také změnu v poměru, v jakém byly vydávány následující rozhodnutí o přestupku. Oproti roku 2018 se zvýšil počet rozhodnutí formou příkazu na místě. V roce 2018 byl tento počet pouze 30, v roce 2019 stoupl více než jednonásobně na počet 72.

Obrázek 4: Graf popisující pravomocná rozhodnutí o uznání obviněné právnícké a podnikající fyzické osoby za vinné ze spáchání přestupku v % za rok 2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat MŽP ČR (14)

V rámci řízení o přestupku dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, byl v roce 2019 udělen správní trest pokuty celkem v 1 699 případech. Jejich celková suma činila 11 066 500 Kč. I přes to, že v roce 2019 bylo celkem uloženo značně více správních trestů ve formě pokuty, jejich celková výše byla nižší. Z daného lze vyvodit, že jednotlivé tresty byly mírnější než v předchozím roce, i když jejich četnost stoupla.

Obrázek 5: Graf znázorňující celkové sumy pokut dělené dle druhu subjektu za rok 2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat MŽP ČR (14)

Z Obrázku 4 vyplývá, že pokuty v roce 2019 uložené dle § 88 zákona č. 114/1992 Sb., právnickým a podnikajícím fyzickým osobám tvoří až 78 % z celkového objemu uložených pokut, tedy 8 677 600 Kč. Zbylou část, tedy 22 % tvoří pokuty uložené dle § 87 zákona č. 114/1992 Sb., který upravuje přestupky fyzických osob.

V samotném přehledu přestupků jsou také sledovány průměrné výše uložených pokut za přestupky spáchané dle konkrétních ustanovení zákona. Nejvyšší průměrná pokuta, jež byla uložena právnickým a podnikajícím fyzickým osobám, činila 150 000 Kč, a to hned ve dvou případech. První případ se týkal pokuty, která byla uložena na základě § 88 odst. 2 písm. d) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, podle kterého se právnická nebo podnikající fyzická osoba dopustí přestupku tím, že zničí jedince zvláště chráněného druhu rostlin buď přímo nebo nedovoleným zásahem do jejich prostředí. Druhá pokuta s nejvyšším průměrem byla uložena podle § 88 odst. 2 písm. i) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, podle kterého se právnická nebo podnikající fyzická osoba dopustí přestupku tím, že

nepostupuje tak, aby nedocházelo k nadbytečnému úhynu rostlin a živočichů podle § 5 odst. 3, dle kterého jsou fyzické a právnické osoby povinny při provádění zemědělských, lesnických a stavebních prací, při vodohospodářských úpravách, v dopravě a energetice postupovat tak, aby nedocházelo k nadměrnému úhynu rostlin a zraňování nebo úhynu živočichů nebo ničení jejich biotopů, kterému lze zabránit technicky i ekonomicky dostupnými prostředky a dále nedovoleně sbírá nebo poškozuje zvláště chráněné nerosty. V obou případech byla pokuta uložena pouze jednou. Oproti tomu u přestupků páchaných fyzickou osobou byla nejvyšší průměrná výměra pokuty pouze ve výši 33 000 Kč.

Nejčastějším důvodem k uložení pokuty právnické či podnikající fyzické osobě bylo porušení § 88 odst. 1 písm. d) zákona č. 114/1992 Sb., který stanovuje, že subjekty se dopustí přestupku tím, že nedovoleně zasahují do přirozeného vývoje zvláště chráněným druhům rostlin. Za tento přestupek byla uložena pokuta ve 206 případech v celkové sumě 4 327 800 Kč.

Dále v roce 2019 došlo v rámci všech řízení dle zákona č. 114/1992 Sb. celkem k 25 případům, u kterých bylo řízení zastaveno, k 2 pravomocným rozhodnutím, kterými bylo upuštěno od uložení správního trestu a ke 167 napomenutím. V tento rok byl také uložen jeden trest zákazu činnosti, jehož výměra byla 7 let. K propadnutí věci nebo náhradní hodnoty došlo v 7 případech a 1 k omezujícím opatření. V roce 2019 nedošlo k žádnému trestu zveřejnění rozhodnutí o přestupku a také k žádnému zabránění věci nebo náhradní hodnoty. Počet podaných odvolání bylo 84.

7.3 Srovnání správního trestání fyzických osob a podnikajících a právnických osob dle zákona č. 114/1992 Sb.

Na závěr předešlých kapitol následuje přehledné srovnání správního trestání fyzických osob podnikajících a právnických osob, jejichž přestupky byly posuzovány také dle zákona č. 114/1992 Sb. Následující tabulka zobrazuje porovnání jednotlivých údajů v letech 2018 a 2019 z pohledu fyzických osob a právnických či podnikajících fyzických osob.

Tabulka 3: Srovnání správního trestání subjektů dle zákona č. 114/1992 Sb.

Údaj	2018		2019	
	Právnícké a podnikající fyzické	Fyzické osoby	Právnícké a podnikající fyzické	Fyzické osoby
Počet zahájených řízení o přestupku	332	1 176	424	1 738
Počet pravomocných rozhodnutí o uznání vinným ze spáchání přestupku	330	1 043	405	805
Suma pokuty	7 284 780	3 786 000	8 677 600	2 388 900

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat MŽP ČR (13, 14)

Výše uvedená tabulka již na první pohled dokazuje, že v rámci správního řízení probíhá častěji řízení o přestupku, jehož se dopouští běžné fyzické osoby. Jejich celkový počet je oproti počtu zahájených přestupků právníckých a podnikajících fyzických osob několikanásobný. O to zajímavějším údajem je suma pokut. I když počet pravomocných rozhodnutí o uznání vinným ze spáchání přestupku je mnohem vyšší u fyzických osob, objem uložených pokut dominuje v obou letech u skupiny právníckých a podnikajících fyzických osob.

Z tohoto srovnání tedy vyplývá, že pokuty ukládané osobám právníckým a fyzickým podnikajícím dosahují v jednotlivých případech mnohem vyšších částek, než je tomu tak u běžných fyzických osob. V případě, že k porušení zákona dochází, obvykle takovéto jednání právnícké osoby způsobuje mnohem vyšší míru společenské škodlivosti, než je tomu tak u jednání osoby fyzické. Zároveň se zde subjekty setkávají s výše zmíněným podnikatelským rizikem, se kterým je spojena přísnější forma trestu než pro osoby fyzické.

Dále je také nutno pohlížet na ukládání pokut z finanční stránky subjektů. Jak již bylo znázorněno v Tabulce č. 1, pokuty, které jsou subjektům ukládány se přibližují spíše ke spodní hranici trestu, a i když jsou právníckým a podnikajícím fyzickým osobám ukládány pokuty vyšší než fyzickým osobám, nemusí mít pro podnikatelské subjekty takový účinek, aby bylo předcházeno dalšímu páčání přestupku. Výše uloženého trestu by měla být pro subjekty především motivující k tomu, aby svou činnost vykonávaly řádně.

7.4 Zveřejnění rozhodnutí o přestupku v samotné praxi

Na sledovaném úseku Ministerstva životního prostředí ČR v roce 2018 došlo k několika případům, kdy byl uložen správní trest zveřejnění rozhodnutí o přestupku. Jednalo se například o 2 případy, kdy byl tento správní trest uložen za porušení § 66 odst. 2 písm. a) zákona

č. 185/2001 Sb., o odpadech, jenž stanoví, že přestupku se právnická nebo podnikající fyzická osoba dopustí tím, že nevede v rozsahu a způsobem stanoveným zákonem evidenci odpadů a zařízení nebo neplní ve stanoveném rozsahu ohlašovací povinnost nebo nezašle ve stanovené lhůtě nebo ve stanoveném rozsahu příslušnému správnímu úřadu údaj týkající se zařízení k nakládání s odpady, nebo evidenci po stanovenou dobu nearchivuje. Za stejný přestupek byl v roce 2019 uložen tento správní trest hned v 91 případech. (13, 14)

Na základě dotazování bylo provedeno zkoumání konkrétní praxe vybraných krajských úřadů na území České republiky při udělování správního trestu zveřejnění rozhodnutí o přestupku vztahující se k právnickým osobám. Cílem byla komparace využívání tohoto institutu mezi oslovenými krajskými úřady. O informace bylo žádáno na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění, jež upravuje pravidla pro poskytování informací a dále podmínky práva svobodného přístupu k informacím.

Vybrané krajské úřady byly dotazovány na počet zveřejnění rozhodnutí o přestupku spáchaných právnickou osobou dle zákona č. 250/2016 Sb. za celé období od účinnosti tohoto zákona, tedy od 1. 7. 2017. Konkrétně se jednalo o praxi následujících krajských úřadů:

- Moravskoslezského,
- Libereckého,
- Ústeckého,
- Plzeňského,
- Jihomoravského,
- Pardubického,
- Královéhradeckého,
- Olomouckého, a
- Zlínského kraje.

Ani jeden z výše uvedených krajských úřadů doposud nevyužil možnosti uložit tento druh správního trestu. Tento institut není v současné době využíván pro svou novost mezi správními tresty a k poznávání samotného účinku přistupují správní orgány velmi opatrně. V blízké budoucnosti by mohlo k využívání tohoto správního trestu docházet častěji a postavení samotného správního trestu mezi všemi upevňovat.

ZÁVĚR

K analýze trestání právnických osob v aplikační praxi byl zvolen jeden z ústředních orgánů státní správy. Konkrétně se jednalo o Ministerstvo životního prostředí České republiky. Právě na tomto úseku dochází nejen k častému porušování zákona v oblasti přestupkového práva právnickými a podnikajícími fyzickými osobami, ale také k nerovnosti trestání právnických a podnikajících fyzických osob oproti osobám fyzickým. Jeden z důvodů, který přispívá k důležitosti a potvrzuje správnost zvolení tohoto orgánu je rovněž to, že pokud dochází k porušení práva právě v této souvislosti právnickou či podnikající fyzickou osobou, bývají dopady mnohem větší než u přestupků páchaných jedinci – fyzickými osobami například na pozemních komunikacích. Bylo tedy vhodné věnovat pozornost právě správnímu trestání na úseku MŽP ČR.

Ministerstvo životního prostředí má nyní dle zákona č. 250/2016 Sb. povinnost zveřejňovat přehledy přestupků, ve kterých zaznamenává údaje týkající se správního trestání. Tyto údaje sleduje v návaznosti na porušování 21 právních norem, jež spadají do jeho působnosti. V praktické části jsem provedla komparaci mezi roky 2018 a 2019, ze které vyplynulo několik zajímavých faktů, kterým byla dále věnována pozornost a byly podrobněji analyzovány. Jedním z nich byl značný nárůst počtu zahájených řízení o přestupku dle zákona č. 114/1992 Sb. a zákona č. 185/2001 Sb.

V praktické části byla provedena komparace správního trestání formou pokuty u pachatelů, jimiž jsou fyzické osoby a na druhé straně právnické a podnikající fyzické osoby. Z tohoto srovnání vyplynulo, že podnikatelské subjekty, nesoucí podnikatelské riziko v rámci své činnosti, v praxi dostávají několikanásobně vyšší pokuty, než je tomu u běžných fyzických osob. To vyplynulo nejen ze srovnání celkového objemu uložených pokut, ale také z porovnání uložených průměrných pokut za podobné spáchané přestupky. Na druhé straně je rovněž nutné zdůraznit, že výše průměrných pokut, které jsou ukládány, se ani z daleka nedotýkají možného maxima. Jednou z cest, jak zabránit narůstajícímu počtu spáchaných přestupků, by tedy mohlo být zpřísnění ukládaných trestů v samotné praxi, neboť z pohledu finanční stránky subjektu by mělo být motivující, aby subjekty vykonávaly svou činnost řádně.

Cílem práce byla analýza právní úpravy odpovědnosti právnických osob za přestupek, kterou nově upravuje zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Tento nový zákon, účinný od 1. 7. 2017, s sebou přinesl ohromnou vlnu ohlasů spojenou zejména s dřívější právní úpravou, jež čítala několik nedokonalostí. Oblast přestupkového práva byla nepřehledná a nekomplexní.

Zejména protože je oblast správního trestání velice široká a obsáhlá, je práce zaměřena především na základy přestupkového práva a nejdůležitější instituty v rámci nové právní úpravy. Mezi nimi výrazně vystupuje například správní trest zveřejnění rozhodnutí o přestupku, u kterého byla sledována skutečná praxe v rámci jeho udělování vybranými krajskými úřady. O informace týkající se těchto skutečností bylo požádáno na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Výsledek provedeného zjišťování nebyl ani natolik překvapivý. Z uvedeného totiž vyplynulo, že vybrané krajské úřady doposud institut zveřejnění rozhodnutí o přestupku právnické osoby nevyužily. Snaha o preventivní působení na širokou veřejnost by mohla dosáhnout nižší úrovně než výsledné poškození dobrého jména dotčené osoby. Zvláště, pokud by bylo rozhodnutí zveřejněno opravdu širokému okruhu osob, by mohlo docházet místo k nápravě osoby k narušení její činnosti, která se jistě snadno odrazí i po finanční stránce. V návaznosti na to by pak dotčené osoby mohly mít spíše tendenci k páčání dalších deliktů a celkově by se tedy správní trest minul účinkem. Samotná zdrženlivost krajských úřadů při jeho ukládání je podložena provedeným dotazováním v rámci jejich činnosti. Na druhou stranu je ale nutné podotknout, že v případě zvolení vhodného způsobu zveřejnění rozhodnutí o přestupku, může docházet k mnohem efektivnějšímu správnímu trestání, neboť účinek takového trestu dopadá do více oblastí a sfér subjektu než např. uložená pokuta.

V rámci správního trestání, by bylo tedy vhodné, aby docházelo k ukládání přísnějších trestů, které by byly pro subjekty motivující k vykonávání řádné činnosti a naplňovaly tak účinky, které mají sankce za spáchané přestupky společnosti přinést. Dále by bylo vhodné, aby krajské úřady začaly využívat nový institut zveřejnění rozhodnutí o přestupku stejně jako jiné správní orgány na úseku životního prostředí a šířily tak povědomí o nekalém jednání subjektů směrem k veřejnosti.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BÁRTA, Jan. K zamyšlení: Platné přestupkové právo hmotné. *Správní právo: odborný časopis pro oblast státní správy a správního práva*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2017, roč. L (6), 329 s. ISSN 0139-6005.
- [2] BERAN, Karel. *Pojem osoby v právu: (osoba, morální osoba, právnická osoba)*. Praha: Leges, 2012. Teoretik. ISBN 978-80-87576-06-9.
- [3] BEZOUŠKA, Petr. *Kdo jedná za právnické osoby*. (online). (cit. 2020-03-24). Dostupné z: <https://www.prkpartners.com/rekodifikace/legislativni-novinky/399-kdo-jedna-za-pravnicke-osoby/>
- [4] Důvodová zpráva k zákonu 89/2012 Sb., občanský zákoník, kterým se mění zákon č. 40/1964 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>
- [5] FRINATA, Ondřej. *Osoby v NOZ*. (online). (cit. 2020-02-20). Dostupné z: http://www.regionservis.cz/document/filename/3655/Vlastnick__pr__vo__nab__v__n__a__ochrana__JUDr._Ond__ej__Frinta__PhD..pdf
- [6] GRYGAR, Tomáš. Konkurence řízení o přestupku právnické osoby s trestním řízením proti právnické osobě pohledem principu ne bis in idem. *Správní právo: odborný časopis pro oblast státní správy a správního práva*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2020, roč. LIII (1). ISSN 0139-6005.
- [7] HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. 448 s. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-049-2.
- [8] HOMOLKOVÁ, Barbora, JUDr. Souběžná odpovědnost právnických a fyzických osob za správní delikty. *Správní právo: odborný časopis pro oblast státní správy a správního práva*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2018, roč. LI (6). ISSN 0139-6005.
- [9] KORBEL, František. Co přinese nová úprava přestupků. *Právní prostor* (online). (cit. 2020-02-14). ISSN: 2336-4114. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/spravni-pravo/co-prinese-nova-uprava-prestupku>
- [10] KUBEŠA, Tomáš. *Právnické osoby*. (online). (cit. 2020-02-20). 25 s. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/law/jaro2013/CBZ208K/40493127/Pravnicke_osoby_-_upravena_verze.pdf

- [11] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, ODBOR LEGISLATIVY A KOORDINACE PŘEDPISŮ. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: 2. doplněná verze, aktualizovaná ke dni 19. ledna 2018.* (online). (cit. 2020-01-30). Dostupné z:
<https://www.mvcr.cz/soubor/pruvodce-novou-upravou-prestupkoveho-prava.aspx>
- [12] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zásady tvorby právní úpravy přestupků.* (online pdf). (Cit. 2020-03-15). Dostupné z:
<https://www.mvcr.cz/webpm/soubor/zasady-tvorby-pravni-upravy-prestupku.aspx>
- [13] MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *PŘEHLED PŘESTUPKŮ ZA ROK 2018 – Ministerstvo životního prostředí.* (online excel). (Cit. 2020-04-01). Dostupné z:
[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/prehled_pestupku/\\$FILE/OL_PRESTUPKY_20190429.xlsm](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/prehled_pestupku/$FILE/OL_PRESTUPKY_20190429.xlsm)
- [14] MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *PŘEHLED PŘESTUPKŮ ZA ROK 2019 – Ministerstvo životního prostředí.* (online excel). (Cit. 2020-04-01). Dostupné z:
[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/prehled_pestupku/\\$FILE/OL-prehled_prestupku_MZP_2019-20200427.xlsm](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/prehled_pestupku/$FILE/OL-prehled_prestupku_MZP_2019-20200427.xlsm)
- [15] OSINA, Petr. *Teorie práva.* Praha: Leges, 2013. Student. ISBN 978-80-87576-65-6.
- [16] POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. *Srovnávací studie. Trestní a správní odpovědnost právnických osob ve vybraných členských státech EU.* (online pdf). (Cit. 2020-03-05). Dostupné z:
<https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=20954>
- [17] PRÁŠKOVÁ, Helena. *Jednání za právnickou osobu v řízení o přestupku. Správní právo: odborný časopis pro oblast státní správy a správního práva.* Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2018, roč. LI (3). ISSN 0139-6005.
- [18] PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo.* Praha: Leges, 2017. ISBN: 978-80-7502-221-9.
- [19] PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nový zákon o přestupcích a zvláštní část trestního práva správního. Správní právo: odborný časopis pro oblast státní správy a správního práva.* Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2014, roč. XLVII (1-2). ISSN 0139-6005.

- [20] PRÁŠKOVÁ, Helena. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN: 978-80-7400-456-8.
- [21] STRAKOŠ, Jan, Ing. Mgr. Poznátky k přechodným ustanovením zákona č. 250/2016 Sb. hmotněprávní povahy a úvahy nad nimi (II.) *Správní právo: odborný časopis pro oblast státní správy a správního práva*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2018, roč. LI (6). ISSN 0139-6005.
- [22] ŠÍMA, Alexander a Milan SUK. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*. 8., dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckovy učební texty. ISBN 978-80-7400-014-0.
- [23] ŠPRINGER, David. *Historie právní úpravy právnických osob*. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Právnická fakulta. 2019, 12–13 s.
- [24] TICHÝ, Luboš. *K rozlišování mezi tzv. subjektivní a objektivní odpovědností – rozsudek NS o povaze odpovědnosti advokáta za škodu*. (online). (cit. 2020-03-24). Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/k-rozlisovani-mezi-tzv.-subjektivni-a-objektivni-odpovednosti>
- [25] VEDRAL Josef. K novému zákonu o přestupcích. *Správní právo: odborný časopis pro oblast státní správy a správního práva*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2017, roč. L (7-8). ISSN 0139-6005.
- [26] Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné online na: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=115252>.
- [27] ZBORAN, Eduard. *Systém právnických osob*. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Právnická fakulta. 2009, 10 s. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/qi8m8/system__pravnickych__osob.pdf

PRÁVNÍ PŘEDPISY

- [28] Zákon č. 2/1969 Sb., kompetenční zákon
- [29] Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- [30] Zákon č. 173/1989 Sb., o opatřeních v soustavě ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, v jejichž čele stojí člen vlády České socialistické republiky
- [31] Zákon č. 40/1990 Sb., trestní zákoník
- [32] Zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon
- [33] Zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách

- [34] Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích
- [35] Zákon č. 458/2000 Sb., energetický zákon
- [36] Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech
- [37] Zákon č. 200/2004 Sb., správní řád
- [38] Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích
- [39] Zákon č. 155/2009 Sb., kterým se mění zákon o ochraně hospodářské soutěže
- [40] Zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití
- [41] Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
- [42] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- [43] Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích
- [44] Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

JUDIKATURA

- [45] Nález ÚS ze dne 23. 10. 2008, sp. zn. III. ÚS 487/07
- [46] Nález ÚS ze dne 26. 7. 2012, sp. zn. III. ÚS 1148/09
- [47] Nález ÚS ze dne 18. 3. 2015, sp. zn. IV. ÚS 2443/14
- [48] Rozhodnutí ERÚ ze dne 29. 11. 2017, sp. zn. OSR-08804/2017-ERU
- [49] Rozsudek NSS ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. 6 A 126/2002
- [50] Rozsudek NSS ze dne 23. 9. 2004, č. j. 6 A 173/2002-33
- [51] Rozsudek NSS ze dne 10. 5. 2006, č. j. 5 As 23/2005-175
- [52] Rozsudek NSS ze dne 24. 1. 2008, č. j. 4 Azs 99/2007-101
- [53] Rozsudek NSS ze dne 24. 1. 2008, č. j. 9 As 36/2007–59
- [54] Rozsudek NSS ze dne 22. 1. 2009, č. j. 1 As 96/2008-120
- [55] Rozsudek NSS ze dne 28. 1. 2009, č. j. 8 As 40/2008-171
- [56] Rozsudek NSS ze dne 29. 5. 2009, č. j. 5 AfS 17/2008–299
- [57] Rozsudek NSS ze dne 20. 4. 2010, č. j. 1 As 9/2008-133
- [58] Rozsudek NSS ze dne 9. 8. 2012, č. j. 9 As 34/2012-28
- [59] Rozsudek NSS ze dne 9. 7. 2015, č. j. 3 Azs 97/2015-23

- [60] Rozsudku NSS ze dne 14.8.2015, č.j. 5 As 10/2015-27
- [61] Rozsudek NSS ze dne 3.11.2015, č.j. 10 Ads 198/2014-41
- [62] Rozsudek NSS ze dne 19. 1. 2017, sp. zn. 10 As 225/2016–57
- [63] Rozsudek NSS ze dne 20. 4. 2017, č.j. 1 As 163/2016-76
- [64] Rozsudek NSS ze dne 3. 10. 2017, č. j. 9 As 213/2016-60
- [65] Rozsudek NS ČR ze dne 18. 12. 2017, sp. zn. 21 Cdo 752/2013
- [66] Rozsudek NSS ze dne 9. 8. 2018, č. j. 1 As 222/2018–23
- [67] Rozsudek NSS ze dne 13. 5. 2020, č. j. 2 As 288/2018–45
- [68] Usnesení NS ze dne 26. 8. 2009, č. j. 15 Tdo 294/2009
- [69] Usnesení NS ze dne 27. 5. 2010, č. j. 6 Tdo 1478/2009
- [70] Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 21. 11. 2018, č. j. 31 A 103/2016-154
- [71] Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 4. 1996, sp. zn. 6 A 103/94
- [72] Rozhodnutí Krajského soudu v Praze dne 4. 3. 2020, č. j. 45 A 44/2017
- [73] Rozhodnutí Krajského soudu v Plzni dne 27. 2. 2020, č. j. 30 A 155/2018
- [74] Rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka Pardubice ze dne 4. 3. 2020, č. j. 36 A 8/2019-63

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha A Sdělení k žádosti od Krajského úřadu Zlínského kraje ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím
- Příloha B Sdělení k žádosti od Krajského úřadu Hradec Králové ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Odbor právní a Krajský živnostenský úřad Oddělení státního občanství a přestupků	paní Tašnerová
--	----------------

DATUM	SPIS. ZNAČKA	ČÍSLO JEDNACÍ	OPR.ŮR.OSOBA
25.5.2020	KUSP/33455/2020/PŽÚ/Pos	KUZL/33455/2020	Mgr. Silvie Pospíšilová

Odpověď na žádost o informace ze dne 20.5.2020

Krajský úřad Zlínského kraje jako povinný subjekt v souladu s ust. § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“), obdržel dne 20.5.2020 Vaši žádost o poskytnutí těchto informací:

- *počtu zveřejnění rozhodnutí o přestupku spáchaných právnickou osobou dle zákona č. 250/2016 Sb. za celé období od účinnosti tohoto zákona a pokud k takovému zveřejnění došlo, prosím o zaslání anonymní verze rozhodnutí;*
- *počtu přestupků právnických a podnikajících fyzických osob evidovaných dle zákona č. 114/1992 Sb. na území kraje za roky 2018 a 2019.*

K Vaší žádosti Vám sdělujeme následující:

- Krajský úřad Zlínského kraje za období **od 1.7.2017** (tj. ode dne účinnosti zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů) **do dnešního dne nevyužil institutu správního trestu ve formě zveřejnění rozhodnutí;**
- **za období let 2018 a 2019** byl Krajským úřadem Zlínského kraje řešen přestupek dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, **v jednom případě, kdy Krajský úřad Zlínského kraje vystupoval v pozici odvolacího orgánu;** za uvedené období **nebyl řešen žádný obdobný přestupek** podle tohoto zákona, kdy by Krajský úřad Zlínského kraje **vystupoval jako prvostupňový správní orgán.**

S pozdravem

Mgr. Silvie Pospíšilová
právnička

oddělení státního občanství a přestupků
odbor právní a Krajský živnostenský úřad

Krajský úřad Zlínského kraje
tř. Tomáše Bati 21
761 90 Zlín

IČO: 70891320
tel.: 577 043 556
e-mail: podatelna@kr-zlinsky.cz, www.kr-zlinsky.cz
Krajský úřad Zlínského kraje - 15. 5. 2020
Certifikát elektronického podpisu
Krajský úřad Zlínského kraje
Vydán: 2020-05-20 10:54:00
Převzaté: 2020-05-20 10:54:00

Příloha B

KRÁLOVÉHRADECKÝ
KRAJ

57197/2020/KHK

KUKHK-IZ-46/OP/2020

Krajský úřad Královéhradecké kraje

VÁŠ DO PIS ZN.: neuvedeno
ZE DNE: 20.05.2020
NAŠE ZNAČKA (č. j.): KUKHK-IZ-46/OP/2020

Vážená paní
Tašnerová

VYŘÍZUJE: Ing. Mgr. Tomáš Hrnčíř
ODBOR | ODDĚLENÍ: organizační a právní | stížností a dozoru obcí
LINKA | MOBIL: 495 817 518
E-MAIL: t.hrncir@kr-kralovehradecky.cz

e-mail:
s153735@student.upce.cz

DATUM: 03.06.2020
Počet listů: 1
Počet příloh: 0
Počet svazků: 0
Sp. znak, sk. režim: 84.1, S/5

Odpověď na žádost o informace doručenou dne 20.05.2020

Vážená paní Tašnerová,

dne 20.05.2020 obdržel Krajský úřad Královéhradeckého kraje se sídlem v Hradci Králové (dále také „krajský úřad“ nebo „povinný subjekt“) Vaši žádost dle zákona číslo 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „InfZ“), ve které se domáháte poskytnutí následujících informací –

1. „o počtu zveřejnění rozhodnutí o přestupku spáchaných právnickou osobou dle zákona č. 250/2016 Sb. za celé období od účinnosti tohoto zákona a pokud k takovému zveřejnění došlo, prosím o zaslání anonymní verze rozhodnutí,
2. o počtu přestupků právnických a podnikajících fyzických osob evidovaných dle zákona č. 114/1992 Sb. na území kraje za roky 2018 a 2019.“

Povinný subjekt zaevidoval Vaši žádost pod číslo jednací KUKHK-IZ-46/OP/2020, posoudil ji a konstatoval, že se jedná o žádost o informace ve smyslu InfZ, která obsahuje potřebné náležitosti dle ustanovení § 14 InfZ.

O předání požadovaných informací byl požádány věcně příslušné odbory krajského úřadu - odbor dopravy a silničního hospodářství, odbor životního prostředí a zemědělství, odbor zdravotnictví, odbor kultury a památkové péče, odbor územního plánování a stavebního řádu, odbor sociálních věcí, oddělení krajský živnostenský úřad odboru správní a krajský živnostenský úřad, oddělení legislativní a právní odboru organizační a právní (viz organizační struktura krajského úřadu <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/organizacni-struktura/organizacni-struktura-krajskeho-uradu-kralovehradeckeho-kraje-147/>).

Příslušné odbory k číslům bodům Vaší žádosti poskytly následující souhrnné informace:

- počet k bodu č. 1 žádosti: „0“
- počet k bodu č. 2 žádosti: „0“.

Tuto odpověď Vám zasíláme na Vámi uvedenou e-mailovou adresu: s153735@student.upce.cz.

S pozdravem

Mgr. Alena Koukalová v. r.
vedoucí oddělení stížností a dozoru obcí

Plzeňské náměstí 1245 | 500 03 | Hradec Králové
tel.: 495 817 111 | fax: 495 817 336
e-mail: post@kr-kralovehradecky.cz
www.kr-kralovehradecky.cz

Vstřícný, rychlý a profesionální úřad
– spokojený občan.